

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**OKUL SOSYAL HİZMETİ BAĞLAMINDA ORTAOKUL
ÖĞRENCİLERİNİN REFAH DÜZEYLERİNİN DEVAMSIZLIK
DURUMLARINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

Mustafa İPEK

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Evren BAYRAMLI

İSTANBUL-2018

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**OKUL SOSYAL HİZMETİ BAĞLAMINDA ORTAOKUL
ÖĞRENCİLERİNİN REFAH DÜZEYLERİNİN DEVAMSIZLIK
DURUMLARINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

Mustafa İPEK

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Evren BAYRAMLI

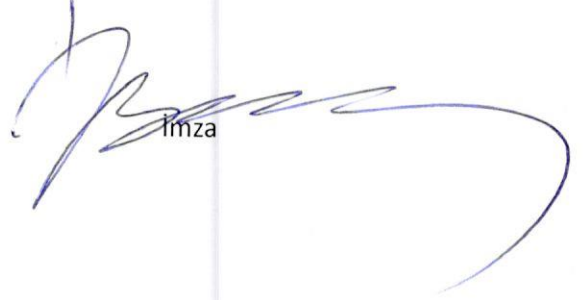
İSTANBUL-2018

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Anabilim Dalı : Sosyal Hizmet
Program : Sosyal Hizmet
Öğrenci No : 164205057
Öğrenci Adı Soyadı : Mustafa İPEK

“Okul Sosyal Hizmeti Bağlamında Ortaokul Öğrencilerinin Refah Düzeylerinin Devamsızlık Durumlarına Etkisinin İncelenmesi” isimli çalışma aşağıdaki jüri tarafından 05/09/2018 tarihinde yapılan sınavda Yüksek Lisans Tezi olarak oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı : Doç. Dr. İsmail BARIŞ
İstanbul Üsküdar Üniversitesi

İmza

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Evren BAYRAMLI
İstanbul Esenyurt Üniversitesi

İmza

Üye : Dr. Öğr. Üyesi H.Hüseyin TAYLAN
Sakarya Üniversitesi

İmza

ONAY

Bu tez, yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun tarih ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Doç.Dr. Türker Tekin ERGÜZEL
Enstitü Müdür Vekili

ÖZET

Bu çalışmada öğrencilerin en büyük sorunlarından bir tanesi olan devamsızlık problemi üzerinde araştırma yapılmış ve okul sosyal hizmet uygulamalarının özel ve devlet okullarındaki öğrencilerin devamsızlık düzeylerine etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Özel ve devlet okulunda okuyan öğrencilerin çalışmada bilgi kaynağını oluşturmaları çalışmayı önemli kılmaktadır. Bu çalışma ayrıca ileride bu alanda çalışacak kişilere de kaynak oluşturması açısından önem arz etmektedir.

Bu çalışmada genel tarama modeli esas alınmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda farklı sosyo kültürel yapılara ve farklı ekonomik düzeydeki okullara yönelik amaçlı örneklem seçilmiştir. Yapılan araştırmanın evreni Mardin'in Midyat ilçesinde Vali Kemal Nehrozoğlu (Devlet Okulu); Medeniyet Koleji (Özel Okul) ile İstanbul'un Esenyurt ilçesinde Vizyon Koleji (Özel Okul) ve Emine Seviye Divrik Ortaokulu (Devlet Okulu)'nda olmak üzere toplamda 4 okulda eğitim hayatına devam eden 6-7-8. sınıf öğrenciden oluşmaktadır. Vali Kemal Nehrozoğlu, 91; Medeniyet Koleji, 32; Vizyon Koleji, 70; Emine Seviye Divrik Ortaokulu'nda toplam 294 öğrenciden veriler toplanmıştır.

Araştırmaya katılanların %61.2'sinin genellikle hastalık sebebiyle devamsızlık yaptığı, %26.7'sinin keyfi nedenlerden dolayı devamsızlık yaptığı, %12.1'inin de küçük hastalıklar (grip, soğuk algınlığı vb.)'dan ötürü devamsızlık yaptığı tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin %72.3'ünün servisle okula ulaşım sağladığı, %14.4'ünün özel araçla okula ulaşım sağladığı, %12.9'unun da okula yürüyerek ulaşım sağladığı belirlenmiştir. Çalışmaya katılanların da %79.54'ü okulu eğitim yuvası olarak görmekte, %19.21'i zoraki bir iş olarak görmekte, %0.84'ü Sosyalleşmenin yeri olarak görmekte ve %0.42'si de eğlence merkezi olarak görmektedir.

Aylık hane geliri ile okula devamsızlık yapma sebebi arasında yapılan ki-kare analizi sonucuna göre, iki grup arasında istatistiksel anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır. Bu ilişkinin aylık gelir düştükçe okula yürüyerek ulaşım sağlayanların sayısının artmasından ve aylık gelir arttıkça okula servis ve özel araçla ulaşım sağlayanların sayısının artmasından kaynaklandığı görülmektedir.

Anahtar kelimeler: Okul Sosyal Hizmet, Devamsızlık Problemi, Özel ve Devlet Okulu

ABSTRACT

In this study, one of the biggest problems of students is absenteeism and to investigate the effect of school social work practices on the level of absenteeism of private and public school students. The fact that students studying in private and public schools is a source of information in the study makes it important to study. In addition, this area is also important in terms of creating resources for those who will work.

This study is based on the general scanning model. Scanning models are research approaches that aim to describe past or present as existing conditions exist. The universe of your research in the direction of the study's purpose is Mardin's Midyat (Governor Kemal Nehrozoğlu = State School, Civilization College = Private School) and Istanbul's Esenyurt District (Vision College = Private School; Emine Level Middle School = State School) . class students. Governor Kemal Nehrozoğlu, 91; Civilization College, 32; Vision College, 70; Emine Level Middle School, 294 students collected data.

61.2% of those surveyed were generally absent due to illness, 26.7% were absent due to arbitrary reasons, 12.1% he was absent due to reasons. It was also determined that 72.3% of the students provided transportation to the school, 14.4% provided private transportation to the school, and 12.9% provided transportation to the school by walking. 79.54% of the respondents regard it as school education, 19.21% as a forced work, 0.84% as a place for socialization and 0.42% as entertainment center.

Chi-square analysis between the monthly household income and the reason for the absenteeism, according to the results, a meaningful relationship was found between the two groups. It is seen that this relationship is due to the increase in the number of transporters walking on the arrows as the monthly income decreases, and as the monthly income increases, the number of people who provide transportation to the school by the service and private vehicles increases.

Keywords: School Social Work, Absence Problem, Private and State School

ÖNSÖZ ve TEŞEKKÜR

Sosyal Hizmet mesleğinin öğrenilmesinde ara kademelerden biri olan yüksek lisans eğitiminin sonuna gelmiş bulunmaktayım. Mesleğimin gereklerini öğrenmek, müracaatçılara zarar vermeden faydalı olmak için önümde aşmam gereken çok engelin olduğunun da farkındayım. Almış olduğum eğitimlerin sayesinde, değerli hocalarım ve meslektaşlarımın; desteği, bilgi birikimleri ve azmimle birlikte engelleri çok daha rahat aşabileceğime inanmaktayım.

Yüksek lisans eğitimim boyunca bilgisi ve tecrübelerinden yararlandığım değerli danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Evren BAYRAMLI'ya

Ders dönemim boyunca bana manevi desteklerini esirgemeyen ve eğitim hayatımda bana gelişimde yardımcı olan değerli hocalarım, Prof. Dr. Abulfaz SÜLEYMANOV, Dr. Öğr. Üyesi H.Hüseyin TAYLAN, Doç. Dr. Zülfikar ÖZKAN, Doç. Dr. İsmail BARIŞ, Doç. Dr. İsmet Galip YOLCUOĞLU, Doç. Dr. Abdullah KARATAY; yüksek lisans eğitimi boyunca manevi desteklerini benden esirgemeyen arkadaşım Öğr. Gör. Hüseyin DOĞAN'a

Tanıdığım günden bu zamana kadar ders dönemleri, okul içi ve dışında benden hiçbir zaman maddi ve manevi desteğini esirgemeyen bir akedemisyen gibi değil bir abi gibi yaklaşan ve davranan Dr. Öğr. Üyesi Muhsin ÖZTÜRK ve her türlü İngilizce çevirilerimde kaynakça çevirilerimde bana yardımcı olan Öğr. Gör. Odise VUÇINA'ya

Yüksek lisansa başlamamda bana yardımcı olan, maddi manevi desteğini esirgemeyen ve eğitim hayatımda sürekli bana destekçi olup beni hiç yalnız bırakmayan en değerli aile üyelerim babam Adem İPEK'e, annem Fatma İPEK'e, ablam Fadime İPEK ÇİN'e, eniştem Mehmet ÇİN'e, maveni ablam Ayşe TEKİN'e maveni abim Ferhat YOSUN'a ve manevi kardeşim Büşra YILDIZ'a

14.10.2015 tarihinden itibaren en değerli aile üyesi olan, uzakta olmasına rağmen telefon ile arayıp sürekli beni mutlu eden, sevgisini her daim her ortamda gösteren en çıkmaz anlarımda bir gülüşüyle beni motive eden ve hiçbir zamana yalnız bırakmayacağım biricik yeğenim Egehan ÇİN'e

Ders dönemi zamanında ve sonrasında her zaman yanımda olan ve benden hiçbir zaman desteğini, zamanını, emeğini esirgemeyen ve hatta uykusunu feda eden nişanlım ve eşim Fatma MAYDA'ya teşekkürlerimi sunarım.

24.05.2018
Mustafa İPEK

BEYAN

Bu çalışmanın kendi tez çalışmam olduğunu, planlamasından yazımına kadar hiçbir aşamasında etik dışı davranışımın olmadığını, tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

24.05.2018
Mustafa İPEK

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR	iii
BEYAN	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLO DİZİNİ	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	ix
1.GİRİŞ	1
2.GENEL BİLGİLER	4
2.1. SOSYAL HİZMET KAVRAMI.....	4
2.2. SOSYAL HİZMETİN TARİHSEL GELİŞİMİ.....	5
2.3. OKUL SOSYAL HİZMETİ	9
2.3.1. Okul Sosyal Hizmeti Kavramı.....	10
2.3.2. Okul Sosyal Hizmetinin Tarihçesi ve Gelişimi	13
2.3.3. Okul Sosyal Hizmetinin Önemi.....	14
2.4. DEVAMSIZLIK KAVRAMI.....	15
2.5. DEVAMSIZLIK TÜRLERİ.....	16
2.5.1. Özürlü Devamsızlık.....	17
2.6. DEVAMSIZLIK NEDENLERİ	17
2.6.1. Bireysel Nedenler	18
2.6.2. Aile Kaynaklı	20
2.6.3. Öğretmen Kaynaklı	21
2.6.4. Arkadaş Çevresi Kaynaklı.....	22
2.6.5. Çevresel Nedenler Kaynaklı.....	23
2.6.6. Maddi İmkanlar	24
2.7. AKADEMİK BAŞARI VE DEVAMSIZLIK İLİŞKİSİ.....	24
2.8. DEVLET OKULU VE ÖZEL OKUL BAŞARI KARŞILAŞTIRMALARI.....	25
3.GEREÇ VE YÖNTEM	26
3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	26

3.2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	26
3.3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	27
3.3.1. Araştırma Modeli	27
3.3.2 Araştırma Evreni	27
3.3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri.....	28
3.3.4. Veri Toplama Süreci	28
3.3.5. Verilerin Analizi	29
4.BULGULAR.....	30
4.1. ARAŞTIRMAYA KATILAN KİŞİLERİN SOSYO-DEMOGRAFİK BİLGİLERİ VE ARAŞTIRMA SORULARINA İLİŞKİN SAYISAL BİLGİLER.....	30
4.2. ARAŞTIRMA SORULARINA İLİŞKİN BAZI KARŞILAŞTIRMALAR	45
5.TARTIŞMA	53
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	58
6.1. SONUÇLAR	58
6.2. ÖNERİLER.....	65
KAYNAKÇA	67
EKLER.....	70

TABLO DİZİNİ

Tablo 1: Araştırmaya katılan kişilerin cinsiyet bilgisi	30
Tablo 2: Araştırmaya katılan kişilerin okul dağılımı	30
Tablo 3: Araştırmaya katılan kişilerin sınıf düzeyleri	31
Tablo 4: Araştırmaya katılan kişilerin yaş grupları	31
Tablo 5: Araştırmaya katılan kişilerin beraber yaşadığı kişiler	32
Tablo 6: Ebeveynleriyle birlikte (Anne ve Baba) yaşamama sebebi	32
Tablo 7: Araştırmaya katılan kişilerin kardeş sayısı	33
Tablo 8: Araştırmaya katılan kişilerin kronik hastalık bilgileri	33
Tablo 9: Araştırmaya katılan kişilerin yaşadıkları evdeki oda durumu	33
Tablo 10: Araştırmaya katılan kişilerin annelerinin öğrenim durumu	34
Tablo 11: Araştırmaya katılan kişilerin babalarının öğrenim durumu	34
Tablo 12: Araştırmaya katılan kişilerin yaşadıkları evin durumuna ilişkin bulgular	35
Tablo 13: Anne, baba ve kardeş dışında evde kalan kişiler	35
Tablo 14: Araştırmaya katılan kişilerin annelerinin meslek bilgisi	36
Tablo 15: Araştırmaya katılan kişilerin babalarının meslek bilgisi	36
Tablo 16: Araştırmaya katılan kişilerin aylık hane geliri bilgileri	36
Tablo 17: Araştırmaya katılan kişilerin yaşadıkları evin kira durumu	37
Tablo 18: Öğrencilerden kirada oturanların aylık kira bilgileri	37
Tablo 19: Öğrencilerin yaşadıkları evin ısınma şekline ilişkin bilgiler	38
Tablo 20: Öğrencinin kendisine ait oda bilgisi	38
Tablo 21: Öğrencilerin evinde bilgisayar olup-olmama bilgisi	38
Tablo 22: Öğrencinin okuldan sonra bilgisayarda vakit geçirme süresi	39
Tablo 23: Öğrencinin ailesiyle birlikte geçirdiği süre(gün)	39
Tablo 24: Öğrencinin annesiyle iletişimi	40
Tablo 25: Öğrencinin babasıyla iletişimi	40
Tablo 26: Öğrencinin haftasonları uyanma saatine ilişkin bilgiler	41
Tablo 27: Öğrencilerin devamsızlık yapma sebebine ilişkin bilgiler	41
Tablo 28: Öğrencilerin okula hangi yolla ulaşım sağladığına ilişkin bilgiler	42
Tablo 29: Öğrencilerin haftasonunu değerlendirme biçimleri	42
Tablo 30: Öğrencilerin en çok sevdiği derslere ilişkin bilgiler	43
Tablo 31: Öğrencilerin okula bakış açısı	44

Tablo 32: Öğrencilerin sevmediği derslere ilişkin bilgiler	44
Tablo 33: Öğrencilerin okul olmaması durumunda yapmayı düşündükleri şeyler.....	45
Tablo 34: Araştırmaya katılanların sınıf düzeyi ile okuldan sonra bilgisayarla vakit geçirme çapraz tablo(Ki-kare analizi).....	45
Tablo 35: Araştırmaya katılan öğrencinin ailesiyle vakit geçirme süresi ile devamsızlık yapma sebebi çapraz tablo(Ki-kare analizi).....	46
Tablo 36: Araştırmaya katılan öğrencilerin devamsızlık yapma nedeni ile aylık hane geliri çapraz tablo(Ki-kare analizi)	47
Tablo 37: Araştırmaya katılan öğrencilerin babasının öğrenim durumu ve devamsızlık yapma sebebi çapraz tablo(Ki-kare analizi).....	48
Tablo 38: Araştırmaya katılan öğrencilerin annesinin öğrenim durumu ve devamsızlık yapma sebebi çapraz tablo(Ki-kare analizi).....	49
Tablo 39: Araştırmaya katılan öğrencilerin okula bakış açısı ile aylık gelir grupları çapraz tablo(Ki-kare analizi)	50
Tablo 40: Araştırmaya katılan öğrencilerin okula neyle ulaşım sağladığı ile aylık hane geliri çapraz tablo(Ki-kare analizi)	50
Tablo 41: Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetleri ile okula devamsızlık yapma nedenleri çapraz tablo(Ki-kare analizi).....	51

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

<i>n</i>	: Kişi Sayısı
<i>p</i>	: Sig. Değeri
X^2	: Ki-kare Değeri
BÖL	: Bölge
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AB	: Avrupa Birliği
OSH	: Okul Sosyal Hizmeti
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
IFSW	:Uluslararası Sosyal Hizmet Uzmanları Federasyonu - International Federation of Social Workers
IASSW	:Uluslararası Sosyal Hizmet Okulları Birliği - The International Association of Schools of Social Work
NASW	:Ulusal Sosyal Hizmet Okulları Derneği – National Association of Social Work
COS	: Yoksulluk Organizasyon Derneği - The Charity Organisation Society

1.GİRİŞ

Bir öğrencinin düzenli olarak okula devam etmesi eğitim hayatı için önemli olduğu kadar sosyal becerilerinin gelişimi için de kritik öneme sahiptir. Okula düzenli olarak devam etmeyen öğrenciler akranlarla beraber gelişimin ve sosyal etkileşimin önemli basamaklarını kaçırmaktadır. Bu etkileşimlerden yoksun olmaları akademik gelişimleri üzerinde de olumsuz bir etki oluşturmaktadır. Akademik hayatın olumsuz olarak etkilenmesi öğrencinin kendine olan güveninin azalmasına, toplumsal yönden kendini soyutlamasına ve hoşnutsuzluğa neden olabilmektedir. Bu sebeple, okula devamsızlık, yöneticiler, öğretmenler, aile ve özellikle öğrenciler için bir tehlike işaretidir. Devamsızlık davranışı, öğrencilerin başarıları, ilerlemeleri, eğitimlerini sürdürmeleri, iyi bir meslek sahibi olmaları, toplumda iyi bir yer edinmeleri ve kendi öz saygılarının gelişmesine de zararlı olabilecek bir alışkanlık olarak görülmektedir (De Kalb, 1999). Bu kadar fazla olumsuz sonuç doğurması dolayısıyla, öğrencilerin devamsızlık yapma alışkanlıklarının nedenlerinin araştırılması, devamsızlığı önleyici planlar geliştirme açısından büyük önem taşımaktadır. Her okulun amaçlarından biri de tamamen yok edemese bile öğrencilerinin okula devamsızlığını azaltmaktır. Bu sorunun üzerine eğilmek için yapılması gerekenlerden ilk şey ise öğrencilerin devamsızlık yapmasına neden olan etkenlerin belirlenmesidir. Devamsızlık nedenleri ortaya çıkarıldıktan, anlaşıldıktan ve analiz edildikten sonra eyleme geçilebilir ve bazı özel önlemler alınabilir. Böylece öğrencilerin, öğretmenlerin ve okulun daha iyi performans göstermesi sağlanabilir

Özellikle çocukların ilk ve ortaokul dönemlerin kalıplaşan ve süreklilik haline gelme ihtimali olan devamsızlık problemi öğrencilerin refah düzeyi ile bağlantılı olabilmektedir. Bu bağlamda bakıldığında İlköğretim; kadın erkek tüm yurttaşların ulusal amaçlara uygun olarak beden, zihin, duygu ve ahlâk bakımından gelişmelerine hizmet eden temel eğitim ve öğretim aşamasıdır. 222 sayılı —İlköğretim ve Eğitim Kanununa göre ilköğretim, 6-14 yaş grubundaki tüm yurttaşlar için zorunlu ve devlet okullarında parasızdır. Parasız olmasının nedeni, temel bir insan hakkı olmasının yanı sıra, ilköğretimin toplumsal yararının diğer öğretim kademelerinden fazla olmasıdır. Zorunlu olmasının altında yatan neden ise; toplumun üyeliğine hazırlanan tüm bireylerin bilmesi gereken asgari bilgi, tutum, beceri ve davranışların kazandırılması gereğidir. Ayrıca

kalkınmak için toplumun zekâ ve yetenek potansiyelinden yararlanmak gerekir. Tüm bireylerin ilköğretimden geçirilmesi, toplumun bir zenginlik kaynağı olan bu üstün zekâ ve yeteneklerin saptanmasını da sağlayacağından, tüm yurttaşların bu eğitimden geçirilmeleri hem birey hem de toplum açısından zorunludur. İlköğretim, sadece ortaöğretime öğrenci hazırlayan bir öğrenim basamağı olmayıp aynı zamanda bireyi yaşama hazırlayan bir eğitim dönemidir. İlköğretimden sonra birey eğitime devam etmeyebileceğinden, ilköğretim döneminde bir yurttaşın tek başına yaşamını sürdürebilmesi, mutlu olabilmesi, hatta toplumsal kalkınmaya katkıda bulunabilmesi için bilmesi gerekenlerin verilmesi şarttır (Çınar, 2008).

Devamsızlık yapma alışkanlığıyla ortaya çıkan bu sorun, ileride bir yetişkin olarak da onun başarısız olma riskini artırabilmektedir. Aynı zamanda, okuldan kaçma ve mazeretsiz devamsızlıkla suç işleme oranı arasında anlamlı bir ilişki olduğu bilinmektedir (Aydın, 2003). Yapılan birçok araştırmada gençlerde suça yönelme, zararlı alışkanlıklara başlama, gençlik çetelerine katılma, şiddet gibi davranışlarla, okuldan kaçma arasında yüksek bir ilişki bulunmuştur.

Her toplum kendi değerlerine uygun bireyler yetiştirmek isterken bazı sıkıntılar yaşamaktadır. Problemlerin başlıca kaynağı; öğrenci, öğretmenler, okul, okul idaresi, aile, sağlık veya çevre kaynaklı faktörlerden oluşabilir. Bu etkenler öğrencilerin eğitim durumunu etkilediği gibi, okuldan soğuyup devamsızlık yapmalarına da neden olabilir.

Gençlik döneminde yapılan bazı hatalar yetişkinlikte daha ciddi ve düzeltilemez problemler ortaya çıkarabilmektedir (De Kalb, 1999). Sosyal hizmetler toplumları sosyalleştirme görevinin yanı sıra, bireylerin gelişmelerine, toplumun değişen koşullarına uyum sağlamalarına yardımcı olmak gibi amaçları da yapısı içinde barındırmaktadır. Özel ve devlet okullarında ise sosyal hizmet niteliğindeki uygulamaları sosyal hizmet uzmanları veya rehber öğretmenler gerçekleştirmektedir. Sosyal hizmet uygulamalarını okullarda gerçekleştiren sosyal çalışmacı/rehber öğretmenler öncelikle okul başarısı düşük, özel eğitim gereksinimi duyan, suç, şiddet olaylarına ve madde kullanımına meyilli, düşük sosyo-ekonomik nüfustan gelen, yetiştirme yurtlarında kalan vb. öğrenciler gibi dezavantajlı grupların refah düzeyini ve sosyal işlevselliğini arttırmaya çalışır. Uygulayıcılar sadece öğrenciye odaklanarak değil, öğrencinin etrafındaki tüm aktörleri bu sürecin içine dâhil ederek çalışmalarını yürütür. Başka bir deyişle sosyal çalışmacı öğretmenler, rehber öğretmen, okul idaresi ve diğer okul personeli ile aile

arasında bir köprü kurulmasını sağlayarak ailenin eğitime katılımını kolaylaştırır. Bu çalışmada öğrencilerin en büyük sorunlarından bir tanesi olan devamsızlık problemi üzerinde araştırma yapılmış ve sosyal hizmet uygulamalarının özel ve devlet okullarındaki öğrencilerin devamsızlık düzeylerine etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Bu araştırma, literatüre bir kaynak oluşturmak aynı zamanda sosyal hizmet alanında yetkili ve çalışanlarıyla; aileler ve ek olarak öğrenciler için de makul olan değer yargılarının ve yaklaşımların ortaya çıkarılması hedeflenmiştir.

2.GENEL BİLGİLER

2.1. Sosyal Hizmet Kavramı

Sosyal hizmet kavramı, toplumsal yapı ve değişme açısından, toplumsal unsur ve yapılar da bulunan risk gruplarının sosyal yapılarına, sorunlarına, yetişmelerine, gelişmelerine ve bunun sonucunda bu risk gruplarının topluma katılımlarına sağladığı katkı ve etkiler bakımından dikkat çekmektedir.

Kongar (1972)'a göre sosyal hizmet uygulaması bütün öteki meslek uygulamaları gibi değer, amaç, yaptırım, bilgi ve yöntem birliğinden meydana gelir. Bu parçaların hiçbirisi tek başına sosyal hizmet uygulamasının özelliği değildir. Bu birliğin özel niteliği ve şekli sosyal hizmet uygulamasını oluşturur.

Sosyal hizmet, insanların yaşam içinde sosyal işlevselliklerini yerine getirmeleri ve karşılaşacakları sorunlarla baş edebilmeleri için yeteneklerini geliştirmelerine yardım etmeyi, çevresel koşullarını iyileştirmeyi amaçlamaktadır. Yoksul olsun veya olmasın kişinin topluma uyum sağlamada karşılaştıkları güçlükleri gidermek ve sosyal olarak dışlanma riskiyle karşı karşıya olan gruplara sosyal destek sağlamak ya da yapılacak her türlü yardım faaliyetleri sosyal hizmetin temel amacıdır.

Sosyal hizmetler, hiç kuşkusuz bu amaçlara ulaşmada en önemli unsurlardan biridir. Sosyal hizmetler; toplumlara sosyalleştirme amacının yanı sıra, bireylerin gelişmelerine, toplumun değişen koşullarına uyum sağlamalarına yardımcı olmak, kişilerin refahını sağlamak, sosyal değişmeyi olumlu anlamda etkilemek, bireyin sosyal işlevselliğini engelleyen tıkanıklıkları açmak, birey-toplum etkileşimini güçlendirmek, sosyal bilinci geliştirmek, toplumun "korunmaya ve bakıma muhtaç" tüm kesimlerine yönelik dezavantajlı konumu olumluya dönüştürmek ve dengeyi sağlamak gibi amaçları önemseyip teşvik etmektedir.

Sosyal hizmetler, sorunları olan birey veya grupların söz konusu sorunlarını çözümlenmede çevrenin, diğer birey ve grupların güçlerinden, sosyal kurumların gerek maddi gerekse manevi desteklerinden faydalanmaktadır. Ne var ki, sosyal hizmet uygulamalarında destek sonrası bireyin bağımsız olması gerektiği anlayışı benimsendiğinden, belirtilen güç ve kurumlar, birey veya gruplara, yalnızca içinde

buldukları zor durumdan kurtulmalarına yetecek kadar yardım ve destek sağlayabilmektedir.

Sosyal hizmetlerin bir özelliği de, yalnızca sorunları olan müracaatçılara, bu sorunlarının çözümünde yardımcı olmak üzere çeşitli olanaklar sağlamakla kalmayıp, daha geniş bir görev üstlenmiş olmasıdır. Gerçekten sosyal hizmetler, birey ya da grupların muhtaç hale gelmelerine veya çevrelerine uyum sağlayamamalarına neden olan koşulların iyileştirilmesine veya geliştirilmesine de gayret gösterir. Bu bağlamda sosyal hizmetlerin, yoksullar, güçsüzler, çocuk ve yaşlılar gibi toplumun yalnızca belirli kesimlerine yönelik bir hizmet olmadığını, aksine toplumun tamamına yönelik bir hizmet olduğunu belirtmek gerekir (Şahan, 2009: 67).

Ülkemizde de, artan sanayileşme, kentleşme, aile yapısında meydana gelen gelişmeler ve nüfusun yaşlanması ile yaşlı nüfus içinde ileri yaştakilerin oranının artması, ücretli olarak çalışan kadınların sayısındaki göreceli yükselme, boşanma olaylarının çoğalması ve artan tek ebeveynli aileler ile işsiz sayısındaki artış gibi faktörlerin etkisiyle sosyal hizmetlere olan gereksinimin giderek arttığı, sosyal hizmetlere daha fazla ihtiyaç duyulacağı gerçeğinin de göz önünde bulundurulması gerektiği belirtilerek, bu tür hizmetlerin artarak sürdürülmesinin gerekli hale geldiği gözlenmektedir.

2.2. Sosyal Hizmetin Tarihsel Gelişimi

Tarih boyunca hümanist bir yaklaşımla ya da dini gerekçelerle yaşlılara, engellilere, kimsesizlere, yoksullara vb. ihtiyaç sahiplerine yönelik sosyal hizmetler üretilmiştir. Ancak Sanayi Devrimi ile sosyal ve ekonomik koşullarda yaşanan hızlı değişimler sosyal hizmetlerin de farklı bir boyut kazanmasını zorunlu hale getirmiştir. Sanayi Devrimi ve kapitalist sistemin beraberinde getirdiği yeni sosyal sorunların çözümünde alışlagelmiş dini ve hayırsever sosyal hizmet yaklaşımlarının yetersiz kalması günümüzdeki anlamıyla sosyal hizmetin bir bilim ve meslek olarak sosyal adalet ve sosyal hak ekseninde ele alınmasına yol açmıştır (Çengelci, 1993: 22).

Sanayileşmiş batı ülkelerinde bugünkü haliyle sosyal hizmet biliminin ve mesleğinin ortaya çıkışı sosyal refah kurumlarının gelişiminden sonradır. Sosyal hizmet, sanayileşen ve kentleşen toplum yapısının sorunlarının çözümünde yetersiz kalınmasının bir sonucu olarak ortaya çıkmış bilimsel bir yaklaşımdır. Bu anlamda sosyal hizmetin

ortaya çıkışı sosyal adalet ve sosyal hakların gelişmesiyle doğrudan ilişkilidir (Şahin, 2000: 6).

19. yüzyılda kentlerde sosyal güvenceden yoksun, işsiz, ailesiz, sokakta yaşayan, iş güvencesi olmayan, dilenen, sağlık, eğitim vb. sorunları olan risk gruplarının mevcut sistemin varlığını tehdit eder hale gelmesi, sosyal sorunların çözümü noktasında geleneksel sosyal yardım ve hizmetlerin yetersizliğini ortaya çıkarmıştır. Sosyal hizmet bilimi ve mesleği sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasi değişimlerin yoğun olarak yaşandığı bir ortamda, farklı nitelikteki sorunları çözümleme ihtiyacına yönelik olarak ortaya çıkmıştır (Duyan vd., 2008 :12-13).

Sosyal hizmet bilimi ve mesleği sosyal sorunların çözümünde, kendisinden önce var olan sosyal refah hizmetleri, sosyal güvenlik, sosyal hizmetlerle ve diğer mesleki disiplinlerin katkı ve katılımıyla birlikte çalışır. Sosyal hizmet bilimsel yaklaşımını ortaya çıkaran koşullar, önceki dönemlerde sosyal refah hizmetlerini, sosyal hizmetleri ve diğer yaklaşımları ortaya çıkaran sürecin devamı niteliğindedir. Sosyal hizmet yaklaşımı insanın sosyal refahını, dolayısıyla toplumun refahını artırmaya yardımcı olan bir disiplindir (Duyan vd., 2008 :13).

Sosyal hizmetlerin gelişimi özellikle 19. yüzyılda İngiltere ve ABD’de yoksul göçmen ailelere yapılan gönüllü ev ziyaretlerine dayalı sosyal yardımlarla başlamıştır. Gönüllülerin yapmış oldukları ev ziyaretleri ile başlayan bu süreç sosyal incelemelerde standartların belirlenmesi amacıyla formüle edilmesi gerekliliğini de beraberinde getirmiştir. Sosyal hizmet alanında hizmetlerde standardizasyonun sağlanması amacıyla ilk olarak 1869 yılında Londra’da sosyal hizmet alanında örgütlü dernekler “*The Charity Organisation Society - Yoksulluk Organizasyon Derneği*” (COS) isimli organizasyon kurulmuştur. Bu organizasyonun amacı yoksulluk yasası ile ilgili hayırsever kuruluşlar arasındaki koordinasyon eksikliklerinin giderilmesi yoluyla hizmetlerde etkinlik ve verimliliğin artırılmasını sağlamaktır. COS sosyal hizmet konularında değerlendirmelerde bulunmak ve değerlendirme raporları oluşturmak dışında, özellikle gönüllü çalışma yürüten kadınların sosyal hizmet alanında eğitilmesine de öncülük etmekteydi. COS, sosyal hizmet alanındaki ilk oluşum ve kurumsallaşma olarak kabul görmektedir. 19. yüzyılda sosyal sorun alanlarına ilişkin hizmet modeli bölge ziyaretleri ile sınırlı tutulmakta ve sosyal sorunlar sınırlı bir yaklaşımla ele alınmaktaydı. Ancak 1869 yılında kurulan COS, sosyal hizmetlerle ilgili etkinlik ve verimliliği artırabilmek amacıyla

yöntem farklılığına giderek aile ziyaretlerine başlamıştır. Yapılan bu ziyaretler ihtiyaç sahiplerine yönelik ön yargıları, inançları ve davranışları da olumlu yönde etkilemiştir (Denney, 1998: 10-12).

İngiltere’de kentlerde yaşayan evsiz, yoksul, kimsesiz, yaşlı, engelli vb. insanlara yönelik çeşitli gönüllü kuruluşlar kurulmaya başlamış ve ilk yardım evi (*Settlement House – Yerleşim Evi*) 1884 yılında Londra’da açılmıştır. Daha sonra benzer kuruluşlar ABD’de hayırseverler tarafından kurulmaya başlanmıştır. Kurulan yardım evleri, sosyal hizmet alanında çevreye ve insana duyulan değeri gösteren ilk uygulamalar olması açısından önemlidir. Yardım evleri içerisinde en fazla ilgi çeken örnek, Chicag’da Jane Adam tarafından kurulan Hull Hous’dur. Jane Ada’a bu girişiminden dolayı 1931 yılında Nobel Barış Ödülü verilmiştir (Duyan vd. 2008 :13). ABD’de sosyal hizmetlere ilişkin önemli gelişmelerin 19. yüzyılın son çeyreğinde yaşanan ekonomik kriz sonrası başladığı görülmektedir. 1890 yılında hayırsever ve gönüllü organizasyonların krizden etkilenen ailelere yardım amacıyla yaptıkları çalışmalar, sosyal hizmet mesleği ve biliminin gelişmesine öncülük etmiştir. ABD’de gönüllü organizasyonların liderleri ve bilim insanları sosyal hizmetlerin daha etkili ve verimli olarak nasıl sunulabileceği konusunda çalışmalar başlatmışlardır. Bu çalışmalar sonucu 1898 yılında ilk sosyal hizmet yaz kursu New York’ta COS tarafından New York Times gazetesine verilen ilanla duyurulmuştur. Sosyal hizmetlerin sunulmasında bilimsel kriterlerin esas alınmak istenmesinin altında ise sınırlı olan kaynakların gerçek ihtiyaç sahiplerine en etkili ve en verimli şekilde ulaştırılması anlayışı yatmaktaydı. Bu süreç doğal olarak gönüllü çalışanların sistematik olarak eğitilmelerinin yolunu açmış ve dolayısıyla sosyal hizmet mesleğinin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Dünyada bilinen ilk sosyal hizmet okulu ise 1890 yılında Hollanda’da kurulmuştur (Austin, 1997: 396).

Sosyal hizmet mesleğinin ortaya çıkmasına yol açan en önemli gelişmelerden biri de 1904 yılında (*New York School of Philanthropy*) New York Hayırseverlik Okulu’nun bir yıllık sosyal hizmet eğitimi veren programlara başlamasıdır. Bu durum sosyal hizmet kurumlarında belirli standartların geliştirilmesi, etkinlik ve verimliliğinin artırılması açısından önemli bir aşamadır. Böylece Amerika’da yaz kurslarıyla başlayan sosyal hizmet eğitimi, tam zamanlı sosyal hizmet okullarına dönüşmüştür (Duyan vd., 2008 :14). New York Hayırseverlik Okulu 1917 yılında ismini (*New York School of Social Work - New York Hayırseverlik Okulu*) New York Sosyal Hizmet Okulu olarak değiştirmiştir. 20. yüzyılın başlangıcından itibaren sosyal hizmet alanında üniversite eğitimlerinin

başlaması ve bu alandan mezun olanların “*Social Worker*” Sosyal Hizmet Uzmanı unvanı ile sosyal hizmetler alanında çalışmalarını sağlamıştır. 1919 yılına kadar ABD’de 19 Sosyal Hizmet Okulu kurulmuştur. 1917 yılında ise Mary Richmond “Sosyal Teşhis” adıyla sosyal hizmet alanındaki ilk bilimsel kitabı yazmıştır. Sosyal hizmetin ayrı bir disiplin haline gelmesi ise 1930’lu yıllarda olmuştur. 1929 yılında yaşanan ekonomik kriz sonrası 1935’te ABD’de çıkarılan “Sosyal Güvenlik Yasası” kapsamında toplumsal sürdürülebilirliğin sağlanması için sosyal hizmetlerin yaygınlaştırılması Sosyal Hizmet Uzmanlarının istihdamını ve mesleğin gelişimini sağlamıştır. İlk uluslararası sosyal hizmet konferansı 1929 yılında, 5000 kişinin katılımıyla Paris’te gerçekleştirilmiştir. Konferansta sosyal refah politikalarının geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmış ve çalışma raporu birçok ülke dilinde yayınlanmıştır. 1929 yılında yapılan ilk sosyal hizmet konferansında Uluslararası Sosyal Hizmet Uzmanları Federasyonu’nun (IFSW) da kurulması kararlaştırılmıştır. Ancak IFSW 1950 yılına kadar aktif olarak bir faaliyette bulunamamıştır. IFSW ilk konferansını 1956 yılında Almanya’nın Münih şehrinde gerçekleştirmiştir. IFSW, 2009 tarihi itibariyle dünya genelinde 90 ülkede 745.000’den fazla üyesi ile örgütlenmiş durumdadır (Austin, 1997: 396-397).

1928 yılında kurulan “Uluslararası Sosyal Hizmet Okulları Birliği” “*The International Association of Schools of Social Work*” (IASSW) sosyal hizmetin dünya genelinde yaygınlaştırılması ve eğitim standartlarının oluşturulmasına yönelik olarak çalışmalarını sürdürmektedir. 1966 yılında 46 ülkede toplam 350 okul üyesine sahip olan kuruluş, 2009 yılı itibariyle 70 ülkede örgütlenmiş bulunmaktadır (Duyan vd., 2008 :16).

1942 yılında İngiltere’de yayınlanan Beveridge Raporu savaş sonrası toplumsal refahı artırıcı sosyal hizmet yapılanmasına vurgu yapan yaklaşımı ile sosyal hizmet alanındaki önemli gelişmeler arasında yer almaktadır. 1948 yılında İngiltere’de kabul edilen Çocuk Yasası (The Children Act) ise sadece kimsesiz çocuklara değil, tüm çocuklara yönelik sosyal hizmet anlayışı ile önemli bir aşamaya işaret etmektedir (Denney, 1998: 13-15).

21. yüzyılın ilk on yılında, AB ülkeleri ve ABD başta olmak üzere gelişmiş ve gelişmekte olan birçok dünya ülkesinde yüzyılımı yeni doldurmuş bir sosyal hizmet bilimi gelişmeye devam etmektedir. Hayırseverlere ve dini kurumlara dayalı olarak gelişen sosyal hizmetler, 19. yüzyılın ikinci yarısından başlayarak mesleki bir disiplinin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Sosyal hizmet, evrensel değerlere sahip bir meslek ve disiplin

olarak, dünyada yaşanan sosyal ve ekonomik değişimlere paralel yeni boyutlar kazanmakta ve diğer disiplinlerle karşılıklı etkileşim içerisinde kendini geliştirmektedir (Acar ve Duyan, 2003: 18).

2.3. Okul Sosyal Hizmeti

Dünyadaki geçmişi 100 yıl öncesine dayanan ve halen 49 ülkede uygulanan (İnternational Network for School Work, 2015) okul sosyal hizmeti, son yıllarda çok tartışılmaya başlansa da ülkemizde henüz uygulamaya geçmemiştir.

2013 yılı sonunda kabulüne karar verilerek Resmi Gazete’de yayınlanan “Ulusal Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planı”nda yer alan hedeflerden birisi de, “Okullarda çocuk, aile ve okul yönetimi arasında gerekli işbirliğini sağlamak ve şiddet öyküsü olan çocukları tespit ederek psiko-sosyal yönden desteklemek amacıyla” 2016 yılına kadar “okul sosyal hizmet sistemi”nin kurulmasıdır.

Ancak hedefin bu şekilde ifadelendirilmesi, okul sosyal hizmetinin daha başlangıcından itibaren önünü kapatacak, sınırlandıracak ve sorunlu başlamasına neden olacaktır. Bunun nedeni, çocuk, aile ve okul arasında gerekli işbirliğinin ne için sağlanacağıının belirtilmemesi olduğu kadar; çalışma birim amacının da sadece şiddet öyküsü olan çocukları psiko-sosyal olarak desteklemek ile sınırlandırılmış olmasıdır.

Bunun dışında okul, çocuğun toplumsallaşmasında; okul başarısı ise, gençlerin uyumunda ve okula bağlılığında önemli bir yere sahiptir (Alptekin ve Duyan, 2011). Bu nedenlerle, okul sosyal hizmeti (OSH) uygulamasında odak, öğrencilerin potansiyellerini en üst seviyeye çıkarmalarına engel olan her türlü “sorun”dur. Bu bağlamda temel amaç, okul sisteminin amacına uygun olarak okul performansı ve akademik başarının önünde engel oluşturan konu ve sorunlardır. “Şiddet”, bu sorunlardan yalnızca birisidir.

Sonuç olarak okul sosyal hizmeti sayesinde günümüzde birçok çocuk istismarı vakası ortaya çıkmış birçoğu da yetkililer tarafından engellenmiştir. Okul sosyal hizmetleri sadece çocukların toplumsallaşma yönünden güçlendirilmesi, okul başarısı gibi değerleri ile ilgilenmeyerek çocuklara kendilerini en rahat hissedebilecekleri bir ortamda hayatlarında ki özel veya baskıcı tutumlar ile gerçekleştirilen dayatma görüş, ideoloji vb. gibi değer yargılarını da özgür bir şekilde değerlendirebilme imkanını sağlayan bir olgudur.

2.3.1. Okul Sosyal Hizmeti Kavramı

Okul “toplumda çocuklara ve genç nesillere öğretilecek şeylerin, düzenli ve etkili bir şekilde yetkili ve ehil kimselerce verilmesi maksadıyla ortaya çıkan eğitim ve öğretim kurumudur” (Seyyar ve Genç, 2010:529)” şeklinde tanımlanmaktadır.

Okul, “sınıf içinde öğrencilerin eğitildiği ve sosyalleştiği üretim alt sisteminin ana parçası” (Dupper, 2013:21) olarak belirtilmektedir.

Bir yandan okul eğitim aracılığıyla insanı kendisi için yararlı ve yeterli kılmaya çalışırken bir yandan da insanı içinde yaşadığı topluma ve tüm insanlığa yararlı, toplumsal bilinci gelişmiş bir insan olması için eğitmeyi amaçlamaktadır (Yavuzer, 2001: 87).

Okul, aile gibi hem toplumun bir parçası hem de onun bir örneğidir. Çocuğun insanlara, değerlere ve eşyaya karşı takınacağı tavır ve tutumların oluşmasında okulun ve çevrenin genel havasının rolü vardır (Büyükcoçkun, 2001:296).

Okul çocuğu içinde yaşadığı toplumdan ziyade onun gelecekteki amacına göre hazırlamalıdır. Okul eğitiminin çocukta fedakârlık ve hizmet etme duygusu uyandırması gerekmektedir (Çakmaklı, 1995:143).

Okul, bireylerin her yönden gelişiminde, yetiştirilmesinde, nitelikli ve sağlıklı kişilik sahibi bir insan olarak toplumda yer almalarının sağlanmasında etkili eğitim kurumları olmaktadır.

Okul sosyal hizmeti, sosyal hizmet disiplinin özel bir uygulama alanı olarak kabul edilmektedir. Öğrencinin okul başarısına ve okul performansına etki eden biopsikososyal faktörler dikkate alınmaktadır. Okul sosyal hizmeti, öğrencilerin aile içindeki yaşadıkları sorunları, yaşam koşullarından kaynaklı sorunların ve içinde buldukları gelişim dönemi sorunların çözümü, gereksinim duyulan hizmetlerden yararlanmalarını içermektedir. Öğrencilerin gerekli hizmetleri alarak sorunların çözümlenmesiyle eğitim etkinliklerini başarıyla sürdürmeleri sağlanmaktadır. Bu çalışmalar eğitim ekibi ile ekip anlayışı ile yürütülmektedir (Özbesler ve Duyan, 2009:18).

Dupper’a (2013:9-10) göre; okul sosyal hizmetinin tarihinde önemli olaylar bulunmakta ve bu önemli olayların yanı sıra okul sosyal hizmet uygulamaları, temel yasal düzenlemelerden ve Yüksek Mahkemenin aldığı kararlardan da etkilenmiştir. Okul sosyal hizmetinin tarihi sürecindeki önemli olaylar şu şekilde açıklanmıştır:

- Okul sosyal hizmeti 1906-1907 New York City, Boston ve Hatford'da başladı.
- Rochester, NY 1913 yılında okul sosyal hizmetini finanse eden ilkokul sistemi oldu.
- Ulusal Misafir Öğretmenler Birliği 1921 yılında kuruldu.
- 1923'te New York Refah Fonu gençlerde suça karışma oranlarını düşürmek için 30 tane okul sosyal hizmet uzmanının Amerika çapında kırsal bölgelerde ve şehir okullarında işe alınmasını içeren bir program için finansal destek sağlayarak okul sosyal hizmet uzmanlarının varlıklarının hissedilmesine katkıda bulundu.
- 1945 yılında Amerikan Eğitim Bürosu sosyal hizmet alanında (MSW) en az yüksek lisans derecesine sahip olunması gerektiğini, profesyonel okul sosyal hizmet uzmanı olmak için gerekli olduğu önerisinde bulundu.
- Okul sosyal hizmet uzmanlığının oluşturulması için 1955 yılında NASW (Ulusal Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği) kanunları bir temel sağladı.
- Amerikan Eğitim Dairesi'nde okul sosyal hizmeti alanı için 1959 yılında uzman pozisyonu oluşturuldu.
- "Sosyal değişim ve okul sosyal hizmeti" adlı ulusal çalışma atölyesi 1969 yılında Pensilvanya Üniversitesi'nde gerçekleştirildi ve Toplumda Okul (The School in the Community-1972) adlı kitapla burada yapılan sunumlar yayınlandı.
- NASW, okullarda Sosyal Hizmet Konseyini ilk kez 1973 yılında topladı.
- Okul sosyal hizmet uygulaması olarak Costin'in okul-toplum-öğrenci ilişkileri modeli yayınlandı.
- NASW, 1975 yılında ilk defa okul sosyal hizmeti standartlarını oluşturdu. Bu standartlarla önleme, önemli bir konu olarak ele alındı.
- NASW Ulusal Sosyal Hizmet Konferansı "Geçiş Dönemlerinde Eğitimsel Mükemmellik" New Orleans, Louisiana'da 1985 yılında düzenlendi ve burada yapılan sunumlar *Achieving Educational Excellence for Children At Risk* (Risk Altındaki Çocuklar İçin Eğitimsel Mükemmeliyete Ulaşmak), isimli kitap ile yayınlandı.
- Allen-Mears tarafından geliştirilen okul sosyal hizmet uzmanı olma sınavını NASW ilk kez 1992 yılında uyguladı.
- NASW Eğitim Komisyonu tarafından 1992 yılında Okul sosyal hizmet standartları gözden geçirildi.
- İlkokul sosyal hizmeti ilk olarak NASW tarafından 1994 yılında başlatıldı.

- 1994 yılında NASW'dan bağımsız olarak Amerikan Okul Sosyal Hizmeti Birliği (SSWAA) oluşturuldu.

“Ailenin de okulun da amacı çocuğu yarınlara başarılı ve sağlıklı bir şekilde hazırlamak olduğuna göre bu iki müessenin bilimsel işbirliği yapması çok makuldür. Bunun adına Okul Sosyal Hizmeti (School's Social Work) denilmektedir” (Çakmaklı, 1995:142).

Okul sosyal hizmeti uygulamaları kapsamında, danışmanlık ve rehberlik, okul dışı boş zamanların faydalı bir şekilde değerlendirilmesine yönelik boş zaman faaliyetleri, gençlik sorunlarının çözümüne yönelik manevî, meslekî ve sosyal destek hizmetleri verilmektedir (Seyyar ve Genç, 2010:530).

Okullarda olması gerekliliği düşünölen okul sosyal hizmeti uygulamalarıyla ailenin öğrencinin eğitim sürecine katılımını sağlamak, öğretmenle ve okulla işbirliğini arttırmak, öğrencinin performansına göre okul başarısının arttırılmasına katkıda bulunmak hedeflenmektedir (Özbesler ve Duyan, 2009: 24).

Okul sosyal hizmeti, “okul eğitimi çerçevesinde öğrencilerin psiko-sosyal sorunlarını çözmeye dönük sosyal hizmet uygulamaları” (Seyyar ve Genç, 2010:529) şeklinde tanımlanmaktadır.

Öğrencilerin kendi gelişimlerini ve arkadaş ilişkilerini olumsuz etkileyen ve okul başarılarına engel teşkil eden biopsikososyal sorunların ele alınmasında ve çözümünde görev yapabilecek disiplinlerden birisi de sosyal hizmet disiplini olarak görölmektedir. Bu sosyal hizmet disiplini okul içinde öğretmenler ve psikolojik danışmanlar ile okul dışında da öğrencinin ailesi, tedavi kurumları, sosyal hizmet ve sosyal yardım kurumları ile işbirliği ve koordinasyonunun sağlanmasında ekolojik perspektifi iyi kullanmasıyla göz ardı edilemeyecek önemli rollere sahip bir disiplin olarak görölmektedir (Özbesler ve Duyan, 2009:24).

Çocuk refahı odaklı hizmetlerin temel amacında çocuğun bütünsel olarak yüksek yararı söz konusudur. Bu açıdan söz konusu edilen çocuğun; sosyal, fiziksel, duygusal iyilik hâlinin korunması ve sürdürölmesidir” (Şeker, 2008:154).

2.3.2. Okul Sosyal Hizmetinin Tarihçesi ve Gelişimi

20. yüzyılın başında ABD’deki devlet okullarındaki binlerce yoksul, işçi sınıfı ve göçmen çocuğun oluşturduğu benzeri görülmemiş sosyo-ekonomik, kültürel ve dilsel çeşitlilik karşılanması imkânsız talepler meydana getirmiştir. Kentleşmeye geçiş sürecinin sorunsuz gerçekleşmesinde, çocukların okula katılım ve devamının sağlanması gerekli görülerek, zorunlu okula devam yasaları getirilmiştir. Ancak eğitimciler, özellikle göçle gelen yeni halkı eğitime dâhil etmek ve devamını sağlamada başarısız olduklarında baskılarla karşılaşmışlar ve okul sosyal hizmeti, bu baskılara cevap olarak ortaya çıkmıştır. Öğretmenlik ve sosyal çalışmacılığı bir arada yapan ziyaretçi öğretmenler, 1890’larda resmi okul temelli ilk sosyal hizmet sağlayıcıları olmuştur (Broom ve Trowbridge, 1926:655; aktaran, Phillipa ve Blosser, 2013).

1930’lardaki büyük buhran sırasında muhtaç ailelere yiyecek ve barınak hizmeti sağlanmasında (Allen-Meares, 1996) okul sosyal çalışmacılarının kaynak sağlayıcılık ve aracılık rolleri öne çıkmaya başladı. Böylece, 1918’deki zorunlu okula devam yasaları ile sadece öğrenim çağındaki çocukları eğitime katma ve okul devamını sağlama amacıyla başlayan okul sosyal hizmeti uygulamaları, 1930’larda’’ öğrencilerin ailelerini de içine alara’’ (Richard ve Sosa, 2014) yeni bir yön kazandı.

1990’larda okul sosyal hizmetini destekleyen ulusal örgütler, eğitimin daha fazla çeşitlilik ve dezavantajlı öğrenci içermesiyle birlikte büyüyerek, uygulama için ulusal standartların ve okul sosyal hizmeti uygulamaları için yeterlilik gereksinimlerinin oluşturulmasını teşvik etmiştir. NASW’ın 2002 ve 2012 yıllarındaki okul sosyal hizmeti için belirlediği ulusal standartları mevcut olsa da halen yeterlilik gereksinimleri ve tutarlı ulusal standartlar oluşturulmuş değildir (Richard ve Sossa, 2014).

Tüm bu gelişmelere ve tarihte ki hemen hemen 100 yıllık bir geçmişe rağmen halen günümüzde okul sosyal çalışmacılarının rolleriyle ilgili sorunlar devam ettiği anlaşılmaktadır. Ülkemizde ise bu sorun son yıllarda rehber öğretmenlerin çokluğu ile aşılmaya çalışılmış alanlarında aldıkları eğitimler neticesinde okullarda ki sosyal hizmet algısının gerek öğrenciler gerekse veli ve okul yöneticileri tarafından olumlu karşılanmasını sağlamışlardır. Eğitim bakanlıklarının sosyal hizmet çalışanlarına özellikle okullarda faaliyet gösteren çalışanlarına verdikleri eğitimin yüzeysel olmaması alan bazlı ve çocuklar ile empati kurabilecek seviyede modern bir yaklaşım içerisinde olması günümüzde birçok istismar vakasını ortaya çıkarmıştır.

2.3.3. Okul Sosyal Hizmetinin Önemi

Okullara yönelik sosyal, psikolojik, eğitsel düzeyde çalışmaların yapılmasının önemli nedenleri vardır: İlk olarak; okul deneyimleri öğrenciler için eğitsel olduğu kadar sosyal düzeyde de olumlu ve uzun vadeli etkiler oluşturabilmektedir. İkincisi; okullar, çocuklar ve gençlerin sorunları açısından anahtar nitelikteki önleyici ve koruyucu kaynaktır. Üçüncüsü; sosyal gelişim stratejileri okullar, çok boyutlu, kapsayıcı yaklaşımların temel unsurları kabul edilmektedir. Son olarak ise; sosyal hizmetler eğitim alanındaki profesyoneller, ebeveynler ve diğer ilgili sistemler arasındaki iş birliği okulların potansiyelini fark edebilmek açısından güçlü bir kaldıraç görevi görebilmektedir (Gilligan, 1998; akt. Duyan vd., 2008: 32). Eğitim sistemindeki sorunlar ve okulların toplumsal sorunları silmesine yönelik beklentiler dikkate alındığında, sosyal hizmet uzmanları gibi uzmanların okul sisteminin bir parçası olması şaşırtıcı değildir (Zastrow, 2013: 487).

Çoğu araştırma, aile ve bireysel problemlerle, okulda yaşanan zorluklar arasındaki güçlü ilişkiyi belirler. Okula dayalı sosyal servisler, çocukları, gençleri, yetişkinleri, öğretmenleri, okul yöneticilerini ve aileleri de içine alarak yardım sağlarlar (Yıldırım, 2007: 440). Okul sosyal hizmet uzmanı ise, okulun amaçlarını daha ileri götürmeye yardım eder. Okulun, aile ve toplumla işbirliğinin geliştirilmesinde rol alan sosyal hizmet uzmanı ekolojik sistem perspektifinden hareketle öğrencilerin en yüksek iyilik halini hedefler (Duyan vd., 2008: 31). Etkili sosyal hizmet çalışmasında, sosyal çalışmacı, büyük resimdeki ayrıntıları kaçırmamak için bireyle çalışmada mikro yaklaşımı sürekli kullanmalıdır (Colin, 2004: 61).

Okullarda işlenen cinayetleri, kavgaların ve her türlü şiddetin nedenini yalnızca aile içi ilişkilerde aramak değil, yoksulluk, medya ile ilişkilendirmek de gerekir (Şeker, 2007: 116). Okuldaki şiddetin arka planında aile faktörü, okul içi ilişkiler, arkadaşlık ilişkileri, edinilen yanlış modeller, medyanın şiddet içerikli yayınları, yetersiz kişilik özellikleri gibi nedenler rahatlıkla sayılabilir (Şeker, 2007: 117). Bu nedenlerin çoğu, öğrencinin sosyal bağlılığını düşürmektedir. Bu bağlamda okul sosyal hizmeti, öğrencilerin sosyal bağlılıklarını yükseltmeye, çocuk ve ergen refahı oluşturmaya çalışan, sosyal hizmetin önemli hizmet ve müdahale alanıdır.

Sadece okul çağında ki bireyler için değil dünya tarihinin belkide en modern ve sosyal çağının içinde olmamız neticesinde eğitim ve öğretimin kaynağı olan

okullarımızda sosyal hizmet uygulamalarının ve çalışanlarının faaliyet ve varlıklarının önemi çok ciddi seviyede olmalıdır.

2.4. Devamsızlık Kavramı

Devamsızlık ilköğretim ya da ortaöğretim okullarında özürlü veya özürsüz olarak bulunmamadır(Kearney, 2008). Yapılan çalışmada özürsüz devamsızlıkların sebepleri olarak gün boyu süren okul reddetme davranışı ve sınıfta meydana gelen sorunlar gösterilmiştir. Çocuğun okulu reddetme davranışı okul fobisi, dersi asma gibi kavramları içinde barındıran şemsiye bir kavramdır. Devamsızlık, okula gidilmeyen süreç olarak da tanımlanmaktadır (Strickland, 1998).

Günlük hayatta öğrenci devamsızlığı farklı şekillerde ifade edilebilmektedir. Okulu asmak, okulu kırmak, dersi asmak, okuldan kaçmak, devamsızlık yapmak bu ifadelerden birkaçıdır. Farklı olarak ifade edilse de toplumda ve öğrenciler arasında dile getirilen tüm ifadeler aslında öğrenci devamsızlığına denk gelmektedir (Reid, 1999). Devamsızlık ve devamsızlıkla ilgili diğer ifadeler açısından bir tanım kargaşası yaşanmaktadır. Bu nedenle bu çalışmada kavramsal bütünlüğün sağlanması için devamsızlık ifadesi kullanılmıştır. Çünkü hangi ifade kullanılırsa kullanılsın ortak olan şey öğrencinin okula gelmeden ya da geldikten sonra derslere girmeyip öğrenme faaliyetlerinde yer almamasıdır. Altinkurt (2008), okula devamsızlığı, fiziksel, psikolojik ve toplumsal pek çok etmenden kaynaklanabilen ve öğrenci akademik başarısını olumsuz yönde etkileyebileceği düşünülen istenmeyen bir öğrenci davranışı olarak tanımlamıştır. Ayrıca, devamsızlık öğrencilerin okula aralıklı gelme veya hiç gelmeme durumlarını ifade eder.

Öğrenci ise devamsızlığı farklı biçimde ifade edilmektedir.

- Okulu kırmak,
- Okulu asmak,
- Okuldan kaçmak,
- Devamsızlık yapmak,
- Okuldan yok olmak,
- Ders asmak vb. biçimlerde toplum içerisinde ve öğrenciler arasında kullanılan bütün deyimler gerçekte okul devamsızlığının bir ifadesidir.

Günlük yaşam içerisinde en çok kullanılan kavramlar;

“okuldan kaçma” ve “devamsızlık” ifadeleridir.

Bu ifadelerin mantıksal analizi yapıldığında, okuldan kaçmanın, öğrenci okula geldikten sonra gerçekleşen, devamsızlığın ise, okula gelmeden gerçekleşen eylemler olduğu düşünülebilir. Ancak, her iki kavramda da öğrencinin gerçekleştirdiği eylemde derse ya da derslere girmediğinin unutulmaması gereklidir. Öğrencinin derse girmeme nedenleriyle ilgili etmenler ise çok çeşitli biçimlerde olabilir (Pehlivan, 2006).

2.5. Devamsızlık Türleri

Ülkemizde öğrenci devamsızlığıyla ilgili ayrıntılı bir sınıflandırma bulunmaktadır. Ancak Milli Eğitim Bakanlığı (MEB, 2011) günümüzde okullarda önemli bir sorun haline gelen ve okul terklerinin en büyük nedeni olan öğrenci devamsızlığıyla ilgili aşağıdaki sınıflandırmayı yapmıştır:

Ardışık Özürsüz Devamsızlık İki gün üst üste özürsüz devamsızlık yapılmasıdır. Ardışık özürsüz devamsızlık, genel nedenlere, mevsimlik tarım işçiliğine, okul korkusuna veya resen kayıtlı olmaya bağlı olabilir.

Genel Nedenlere Bağlı Ardışık Özürsüz Devamsızlık İki gün üst üste devamsızlık yapıldığında devamsızlığın sebebi mevsimlik tarım işçiliğine, okul korkusuna ya da resen kayıtlı olmaya bağlı değilse Genel Nedenlere Bağlı Ardışık Özürsüz Devamsızlık olarak adlandırılır.

Mevsimlik Gezici ve Geçici Tarım İşçiliğine Bağlı Devamsızlık İki gün üst üste devamsızlık yapıldığında sebep mevsimlik ise bu tür devamsızlığa verilen ad Mevsimlik Gezici Tarım İşçiliğine Bağlı Özürsüz Devamsızlık' tır.

Okul Korkusuna Bağlı Devamsızlık İki gün üst üste yapılan devamsızlığın sebebi çocuğun yaşadığı okul korkusu ise bu devamsızlık türü Okul Korkusuna Bağlı Devamsızlık' tır.

Bu korku çok çeşitli sebeplerden kaynaklanabilir. Çocuğun okula gitmeyi reddetmesi ya da gitmeye isteksiz olması şeklinde ortaya çıkabilir.

Geç Kalma Haftada en az iki kere olmak şartıyla 1. ve 2. derslere düzenli ya da düzensiz geç girilmesi halinde ortaya çıkan devamsızlık türüdür.

Derse Devamsızlık “Derse Devamsızlık” olarak kabul edilebilecek durumlar şu şekildedir: - Yirmi eğitim günü içerisinde herhangi bir derse o dersin haftalık ders saati kadar devam edilmemesi, - Belirli derslere mazeretsiz bir şekilde katılmama, - Belirli ders saatlerindeki derslere mazeretsiz bir şekilde katılmama.

2.5.1. Özürlü Devamsızlık

Ölüm, kaza, doğal afet, hastalık gibi sebeplerden ötürü okula devamsızlık yapmasına neden olan özrünü belgelendirerek okula devam edilemeyen durumlara verilen addır. Kendi içinde bir türü daha vardır. Maskeli Özürlü Devamsızlık ise devamsızlık nedeninin gerçeğe aykırı bir şekilde belgelendirildiği durumları ifade eder.

2.6. Devamsızlık Nedenleri

Devamsızlık yapmanın sadece tek bir nedeni yoktur. Fakat bu öğrencinin okula karşı olumsuz duygular beslemesinin ilk göstergesi olabilir. Devamsızlık probleminin ortaya çıkmasında ve bu problemin devam etmesinde birçok faktör birlikte rol oynayabilir. Bu faktörler arasında; toplum desteğinden yoksun olma, destekleyici olmayan bir okul ortamı, aile yaşantısının düzgün olmaması, kötü hava şartları ve ulaşım problemleri, sağlık problemleri ve kişisel yetersizlikler bulunmaktadır (Teasley, 2004). McCray’e (2006) göre devamsızlık, ailenin sorumsuz davranışlarından, destekleyici olmayan okul ortamından, aile yaşantısının kötü olmasından ve kişinin sosyal yetersizliklerinden kaynaklanabilir. Reid (1999) yaptığı bir çalışmada, devamsızlığın nedenlerini dört ana başlık altında toplamaktadır: eğitim programlarının yetersizliği, eğitim-öğretim faaliyetlerinin niteliksiz olması, öğretmen öğrenci ilişkilerinin zayıf olması ve akran gruplarıdır. Devamsızlık nedenlerini belirleme amacıyla yapılan bir diğer araştırmada ise arkadaş ortamının, öğretmenlerle ilişkilerin zayıf olmasının, ailesel durumların, zorbalık ve sınıf ortamının devamsızlık üzerinde etkili olduğu saptanmıştır (Kinder, Wakefield ve Wilkin, 1996). Birçok faktörün tek başına ya da bir arada bulunması öğrencinin okuldan soğumasına, uzaklaşmasına ve nihayetinde okula gitme

isteğinin yok olmasına sebep olabildiği (Pehlivan, 2006) için ailesel, toplumsal, bireysel ve okulla ilgili etmenlerin birlikte incelenmesi bu sorunun analiz edilmesi için önemlidir.

Devamsızlık bir öğrencinin okula yönelik olumsuz duygularının bir belirtisi olmakla birlikte tek başına bir etmen değildir. Birçok etmenin birlikte ya da tek başına bulunması, öğrencinin okuldan uzaklaşmasına veya devamsızlık yapmasına neden olabilmektedir (Pehlivan, 2006). Bu duygular; öğrenciden, öğretmenden, okul ya da okul idarecilerinden, aileden, sağlık problemlerinden, çevre faktörlerinden kaynaklanıyor olabilir.

2.6.1. Bireysel Nedenler

Günümüzde öğrenciler devamsızlık yapmaya küçük yaşlarda başlamaktadır (Malcolm, Wilson, Davidson ve Kirk, 2003). Birçok öğrenci ilköğretimde devamsızlık yapmaya başlamakta, lisede ise bu alışkanlığı sürdürmektedir. Bu nedenle, erken müdahale devamsızlık yapma alışkanlığının önlenmesinde büyük rol oynamaktadır (Easen, Clark, Wootten, 1997; Learnmouth, 1995).

İlköğretimde ise erkek öğrenciler kız öğrencilerden daha fazla devamsızlık yapmaktadır. Fakat bu durum lisede değişmekte ve tersine dönmektedir. Bu nedenle ortaya çıkan bu durumun detaylı olarak araştırılması da önem taşımaktadır (Reid, 2004).

Ergenlik, çocuklar ve ailelerinde pek çok değişikliğin meydana geldiği bir dönemi kapsar. Ergenler bilişsel olarak farklı bir yapıdadırlar, çünkü artık soyut kavramları daha çok düşünmeye, daha karmaşık problemler çözmeye, diğer kişilerin bakış açılarını anlamaya başlar ve önceki durumlarına göre ahlaki ve etik bakımdan daha yüksek bir sağduyuya sahip olurlar. Ergenlikte erken veya geç olgunlaşmanın beraberinde getirdiği bazı sorunlar vardır. Yaşıtlarından geç olgunlaşan bir kişi kalabalıkta açık şekilde göze batmaktadır. Erkekler için bu durum, yaşıtlarına göre daha kısa, çelimsiz ve tüysüz bir cilde sahip olmalarıdır. Erkekler, popülerliğin bir ölçütü olduğu için atletik yapıya oldukça önem verirler. Geç olgunlaşan erkeklerin bu durumları akranlarıyla karşılaştırıldığında önemli derecede bir dezavantaj oluşturur. Kızlar için, ergenliğin geç başlaması göğüslerin diğer kızlarla aynı zamanda gelişmemesi anlamına gelir. Bu da erkeklerin bu tür kızlara dikkat etmemesi demektir. Kızlar da popüler olmak için mücadele ederler. Bir kız geç olgunlaşan bir erkeğe göre fiziksel olarak aynı oranda

sıkıntı çekmez (örneğin, ergenlik başlangıcının gecikmesi yüzünden kızlar dans veya jimnastikte rekabetçi olurlar). Ancak, bu durum da sporla ilgili aktiviteler daha çok fiziki güç gerektirdikçe ve yoğunlaştıkça değişmeye başlar. Genellikle geç olgunlaşma, vaktinde olgunlaşmadan oldukça farklıdır ve toplumsal dışlanmanın artması ve beden görünümü, kişinin iç dünyası ve karamsarlığa bağlı olarak ortaya çıkan problemlerle ilişkilidir. Erken olgunlaşan gençler bir dizi farklı değişikliklerle karşı karşıya kalırlar. Erkekler açısından erken olgunlaşma fiziki aktivitelerde başarılı olunmasına yol açar ve bu durum popüler olmakla yakından ilişkilidir.

Arkadaşlar arasında geçen ve kimin daha önce sakal veya koltuk altı traşı olduğuyla ilgili olan bütün tartışmaları bilinmektedir. Bu durum genellikle kaç kilo kaldırabildikleri veya futbol topunu ne kadar uzağa fırlatabildikleri gibi karşılaştırmaların yapılmasıyla devam eder. Erkekler yıldız bir sporcu olmak isterler ve kızlar da (özellikle yıldız sporcular için) flört edilmesi gereken kişilerdir. Erken olgunlaşan erkek popülerlik kazanıp dikkatleri üzerlerine çekerler, fakat bu popülerlik nadiren devam eder. Sonuç olarak derslerinde zorlanmaya başlarlar, çünkü bütün zamanlarını sportif aktivitelerde ve arkadaşlarıyla eğlenerek geçirmişlerdir.

Kızlar açısından erken olgunlaşma, özellikle yaşça büyük olan erkeklerin ilgisini çekmelerine neden olur. Erken olgunlaşan kızlar genellikle sıkıntı çekerler, çünkü yaşça kendilerinden büyük olan erkeklerle vakit geçirmeye başlarlar ve bu erkekler genellikle diyalog kurma ve sohbet etmeye ilgi duymazlar.

Erken olgunlaşan kızlar genellikle duygusal ve sosyal yönden kendilerinden yaşça büyük erkeklerle çıkmanın üzerlerinde oluşturduğu baskının üstesinden gelemeyen ve kendilerini tanıtırırken on beş yaşında bir kız olduklarını ve on sekiz veya on dokuz yaşında bir erkekle çıktıklarını söylemek istemezler. Kısacası, ergenlik döneminin en göze çarpan yanı kızlarda ve erkeklerde yaşanan fiziksel değişimlerdir. Bu değişimler er ya da geç tüm bireylerin başından geçmektedir fakat her birey için eşit düzeyde bir etki oluşturmamaktadır. Bazı bireyler bu dönemde yaşadıkları değişiklikleri diğerlerine nazaran daha az hasarla atlatmaktadır, ancak bazıları ise bu dönemi sancılı bir süreç olarak yaşamakta ve buda bu bireylerin sadece fiziksel görünüşlerindeki değişikliklerle sınırlı kalmamakta ve onların bilişsel gelişimlerini de etkilemektedir (Gül ve Güneş, 2009).

2.6.2. Aile Kaynaklı

İnsan yaşamının üzerinde, doğumundan önce başlayan ve ilk gelişim yıllarından ömrünün sonuna dek etkisini sürdüren bir kurum olarak aile, fizyolojik olduğu kadar ekonomik ve toplumsal yönleriyle de, kişiyi, ruhsal gelişimi, oluşumu ve davranışları açısından biçimlendirip yönlendirir. Aile üyeleriyle olan ilişkileri, çocuğun diğer bireylere, nesnelere ve tüm yaşama olan tutumlarının temelini oluşturur (Yavuzer, 1996).

Aile, öğrenci davranışlarının şekillenmesinde temel bir işleve sahiptir. Öğrenci davranışları üzerinde en çok etkisi olan aile ortamıdır. Çocuk doğduğu andan itibaren bu ortamın etkisi altına girer ve davranışlarının sınırlarını mevcut aile ortamı belirlemeye başlar. Anne ve babanın çocuk yetiştirme biçimleri, eğitim düzeyleri, ailede yaşanan çatışmalar, ailedeki çocuk sayısı, çocukla ilgilenme düzeyleri, ailenin eğitime desteği, ailenin çocuk üzerindeki aşırı baskısı, anne ve babanın eğitim düzeyi, ailenin kültürel özellikleri, ailede çocuğa verilen değer, ailenin okulla olan iletişimi (Cüceloğlu, 1996; Erden, 2001; Gilmore, 1985; Özbaş, 2009; Senemoğlu, 2005) öğrencinin devamsızlık yapmasına sebep olabilecek aile kaynaklı nedenler arasında gösterilebilir.

Reimer ve Smink' e (2005) göre aile kaynaklı devamsızlık nedenleri ise şöyledir:

- Ailenin disiplin kurallarının tutarsız olması,
- Aile içinde yaşanan tartışmalar ve
- Ailenin çocuk üzerinde aşırı baskı kurmasıdır.

Tyerman (1968) araştırmasında, devamsızlığın ana nedeni olarak ailenin eğitim ve yaşantı durumunu göstermektedir. Bazı araştırmacılar, devamsızlık yapan öğrencilerin aileleriyle olan bağlarının zayıf olduğunu, ailelerinden kabul görmediklerini ve disiplinden yoksun olduklarını belirtmektedirler (Corville-Smith, Ryan, Adams ve Dalicandro, 1998). Butler (2003) ise annesi babası boşanan çocukların yaşadığı zorlukları ve bu zorlukların devamsızlık üzerindeki etkisine dikkat çekmektedir.

Ülkemiz beslenme durumu açısından hem gelişmekte olan, hem de gelişmiş ülkelerin sorunlarını birlikte içeren bir görünümündedir. Nüfusumuzun yaklaşık % 15'inin aç olduğu resmen açıklanmıştır. Yarıya yakını da yetersiz ve dengesiz beslenmektedir. Yetersiz ve dengesiz beslenme sorunlarından etkilenen gruplar; büyüme çağındaki çocuklar, gençler, doğurganlık dönemindeki kadınlar, düşük ücretle ağır işte çalışan işçiler ve işsizlerdir. Bunun yanında aşırı ve hatalı beslenme yüzünden yetişkin nüfusta

şişmanlık ve bununla ilintili kronik hastalıklar gelişmiş ülkeler boyutundadır (Baysal, 2003).

Ailenin sosyo-ekonomik koşulları, aile hayatının ruh sağlığını etkilediği gibi, çocuğun kişiliğini de etkiler. Arzularının doyum bulamamasının yanında yoksulluk nedeniyle sürekli olarak açlık ve soğuğa maruz kalan çocuklarda endişe görülür. Bu da kişilik yapısında derin izler bırakabilir ve çocuğun kendini güven içinde hissetmemesi gibi kötü bir sonuç verir (Yavuzer, 1996).

2.6.3. Öğretmen Kaynaklı

Çocukların problem çözme yönünden gelişmeleri için öğretmen sınıfta ana kaynaktır. Öğretmen, çevrede bulunan kuvvetlerin kayda değer öğrenme durumları haline getirebileceğini görmek ve bunlara yeni unsurların katılmasına rehberlik etmekle sorumludur. Günlük etkileşimlerin, canlı merak konularının, çeşitli ilgilerin ve kuvvetli duyguların gizli gücünü bilmek sorumluluğunda olan öğretmendir. Bizzat kendi anlayışlarının, inanç ve tutumlarının, başkalarıyla kurduğu ilişkilerdeki niteliğin ve çocuklar hakkında özel bilgilerinin, zengin problem çözme fırsatları ve deneyimleri sağlamanın başlıca şartlarından olduğunu kavramaktan sorumlu olan öğretmendir (Bingham, 1998).

Günümüzün en önemli kamusal mesleklerinden biri olan öğretmenlik; karmaşık sosyal yaşamın, küreselleşen dünyanın bütün sorunlarının doğrudan hissedildiği sorunlarla dolup taşmaktadır. Değişen dünya ve insanla birlikte, öğretmenlik anlayışı ve sorunları da değişmektedir. Bu nedenle; kamusal niteliği olan bu meslekte; sorunların güncel tespiti ve çözüm arayışları ihmal edilmemesi gereken çok önemli bir olgu olmaya devam etmektedir.

Çünkü insan ve sorun, bir arada olması kaçınılmayan temel bir olaydır. İnsanın olduğu her yerde sorun da var demektir. Öyle ise, yapılması gereken şey, sorunları reddetmek, sorunlardan uzak durmaya çalışmak ya da sorunsuzluğu hedeflemek olmamalıdır. Sorunların mümkün olan en az zararlı çözümlenmesi gerekir (Yapıcı, 2003).

Öğretmenlerin sınıf içindeki olumlu bir tutum içerisinde olmaları öğrencilerin okula bağlılığı üzerinde olumlu bir etki oluştururken; öğretmenin sınıf içinde takındığı

otoriter tavır ve sergilediği baskıcı davranışlar, öğrencileriyle kurduğu iletişimin yetersiz olması, öğrencilerin yetenekleri üzerinde performans bekleme ve öğretmenin öğrencilere ilgi göstermemesi öğretmen kaynaklı devamsızlık nedenleri arasında sayılabilir (Ataman, 2001; Özbaş, 2010). Ayrıca öğrenciler, başarılarını arttırmak için öğretmenlerinin destek vermemesini de bir devamsızlık nedeni olarak göstermişler ve okula bağlanmakta zorluk yaşadıklarını belirtmektedir (NWREL, 2004).

Devamsızlık, bir yandan öğrencilerin öğrenme stillerindeki ve öğretmenlerin öğretme stillerindeki farklılıklardan ve öğretmenlerin iş devamsızlığından kaynaklanırken (Ehrenberg, Ehrenberg, Rees ve Ehrenberg, 1991); diğer yandan öğretmen-öğrenci ilişkisinin zayıf olması, öğretmenlerin öğrencilerin öğrenmelerine dair beklentilerinin düşük olması ve tutarsız öğretmen davranışları da öğrencilerin devamsızlık yapmasına sebep olabilmektedir (Baker ve diğ., 2001; Van Petegem, 1994).

2.6.4. Arkadaş Çevresi Kaynaklı

Okul bir eğitim kurumu olmakla birlikte aynı zamanda bir sosyalleşme yeridir. Okullar, öğrencilere yeni fırsatlar sunarak farklı bakış açıları sağlamaktadır (Özbaş, 2010). Okul yaşantılarıyla beraber öğrenciler yeni arkadaşlar edinmeye başlamaktadır. Okula başlamadan önce aileleriyle sınırlı olan dünyaları değişmeye başlar ve akran çevrelerinde daha çok vakit geçirirler. Ergenlik dönemiyle akran gruplarının kişi üzerindeki etkisinin artmasıyla eğitim yaşantıları da bundan etkilenmektedir. Yani arkadaş çevresinin öğrencinin eğitim yaşantısı üzerinde önemli etkileri bulunmaktadır. Okula uygun olmayan arkadaş çevresi öğrencinin devamsızlık yapmasına sebep olabilir. Reid'e (2005) göre akran grupları öğrenci devamsızlığına etki eden en önemli faktörlerdendir. Bir öğrencinin arkadaş çevresi eğitime ilişkin olumlu bir bakış açısına sahip değilse, öğrenci okula devam etmemek konusunda etkilenebilir. Hatta başka öğrencileri de okul dışında etkinliklere katılma konusunda ikna etmeye çalışabilir (Özbaş, 2010; Reid, 2005).

Ayrıca, öğrenciler grup dinamiğinin etkisiyle bir grup içerisine girebilmek, gruba ayak uydurabilmek ya da grupta söz sahibi olabilmek için de devamsızlık yapabilir (Arkonaç, 2001; Güney, 2000; Kağıtçıbaşı, 1998).

Sonuç olarak öğrencinin çevresinde yer alan çeşitli arkadaş grupları, öğrenci davranışı üzerinde etkilidir. Öğrenciler, grup dinamiğinin etkisi ile bir grup içerisinde girebilmek ya da grup içerisinde kalabilmek için de devamsızlık yapabilirler (Kağıtçıbaşı, 1998; Arkonaç, 2001; Güney, 2000). Bunun yanında, öğrencinin evinin okula uzak olması gibi fiziki nedenler de devamsızlık nedeni olabilir.

2.6.5. Çevresel Nedenler Kaynaklı

Öğrencilerin içinde buldukları toplumsal alanlar daha çok akran grupları ve arkadaş çevreleridir. Bu çevrelerin öğrencinin eğitim yaşantısı üzerine önemli etkileri vardır. Okula uygun olmayan arkadaşlık ilişkisi ve etkileşimlerinin öğrencinin eğitim yaşantılarına bazı olumsuz etkileri olabilir. Öğrencinin eğitim yaşantılarına katılımını olumsuz yönde etkileyen arkadaş çevreleri, örgün eğitim sisteminden ayrı kalmış, kötü alışkanlıkları olan ve eğitime ilişkin olumlu bakış açısına sahip olmayan kişiler olarak sınıflandırılabilir (Özbaş, 2010).

Özellikle büyük kentlerimizin kent yenileme çalışmaları ile yeniden planlanmaya çalışıldığı bu dönemde yeni ilköğretim okulları yerleri belirlenirken anayollardan uzak, trafik yoğunluğunun ve gürültünün olmadığı bölgeler belirlenmelidir. Okul bahçeleri duvarlarla çevrenmeli; dışarıdan özellikle sokak hayvanlarının girmesi engellenmelidir. Bahçe zemini, bu alanların çocukların oyun alanları da olduğu düşünülerek düzenlenmelidir (Soysal ve ark., 2008). Bu bağlamda kötü hava şartları ve ulaşım problemleri çoğu zaman göz ardı edilse de öğrenci devamsızlığına neden olan faktörlerdendir. Kötü hava şartları öğrencinin evden ayrılamamasına sebep olabilir. Ulaşım ile ilgili yaşanabilecek sıkıntılar ise öğrenci servisinin öğrenciyi evden almaması, otobüsün ya da arabanın bozulması gibi nedenler olabilir. Bu nedenler öğrencinin okula gitmesini engellemektedir (Teasley, 2004).

Ayrıca öğrencinin yaşadığı yerin okula uzak olması da devamsızlık nedenleri arasında gösterilebilir. Ülkemizde uzaklığa bağlı olarak gelişen olumsuzlukların giderilmesi için bazı uygulamalar söz konusudur. Öğrencilerin taşınabilir olarak yaşadıkları yerden öğrenim gördükleri okula götürülmesi ve pansiyonlu bir okulda öğrencilerin konaklatılması bu uygulamalardan bazılarıdır. Öğrencilerin aileden uzakta, başka bir yerde yaşaması öğrenci üzerinde olumsuz etkiler bırakabilir ve devamsızlık yapmasına sebep olabilir.

2.6.6. Maddi İmkânlar

Maddi imkânsızlıkların devamsızlık nedeni olduğu bu alanda yapılan birçok çalışmada ortaya çıkarılmış olsada maddi imkânların yeteri düzeyde ya da fazla olması da öğrencileri devamsızlık sürecinin etkisine girmesine neden olabilmektedir. Bu durum öğrencilerin “okuldan kaçmak” diye tabir ettikleri eğitim öğretim yerine eğlenmek, oyun oynamak gezmek vb. aktiviteler ile sonuçlanabilmektedir.

2.7. Akademik Başarı ve Devamsızlık İlişkisi

Yasal bir sebeple ya da yasal bir sebep olmaksızın derslere devam etmeme durumuna okul devamsızlığı denir (Kearney ve Bensaheb, 2006). Çok farklı değişkenlerin sonucu olan okul devamsızlığı öğrencilerin akademik başarısını da olumsuz etkilemektedir (Altınkurt, 2008).

Devamsızlık problemi zamanla öğrencinin okula olan bağlılığını azaltarak okul terkine varan problemlere neden olabilmektedir. Okulu terk etmeye sebep olan etkenler öğrencilerin okullarıyla olan bağlarını ortadan kaldıracaktır (Taylı, 2008). Okul devamsızlığı okul türlerine göre farklı nedenlere bağlanabilir. Ayrıca üniversite öğrencilerinin kendi arasında da farklı devamsızlık nedenleri olabilmektedir (Usta, Şimşek ve Uğurlu, 2014).

Okul yaşamında belli amaçlara ulaşarak akademik anlamda başarıyı yakalayan öğrenci bir anlamda okula devam ederek bu başarıyı sürekli hale getirebilmektedir. Öğrenci eğer öğrenme konusunda motive olamamışsa derse devam konusunda da çabasızdır (Marburger,2001).

Ayrıca öğrencilerin devamsızlık nedenleri tespit edilerek kontrol altında tutulması da öğrencinin okulda öğrenme seviyesini arttırmaktadır. Bu durumda kurumların devam ile ilgili kurallarını koymaları ve bu kuralların sadece devamı değil öğrencinin okul başarısını da olumlu anlamda etkilemesi gerekmektedir (Mora,1997).

Başarı, bireyin yetenek ve yetiştirmeye bağlı olarak geliştirdiği eylemsel etkinliklerin olumlu bir sonucu olarak tanımlanır (TDK, 2014). Okul başarısı bir öğrencinin akademik bir programda aldığı puanların ortalamasıdır. Başarı kavramını değerlendirirken zihinsel olmayan nedenlerin de önemi vurgulanmalıdır.

Öğrencilerin başarısında zihinsel olmayan etkenlerin payı %70'lerdedir. Bu etmenler arasında başarı güdüsü, kaygı, ailenin nitelikleri, sosyo-ekonomik faktörler, okul-eğitim koşullarının yetersizliği, beslenme ve sağlık koşulları gibi etmenler sıralanabilir (Özgüven, 2002, s.75).

Sonuç olarak öğrencilerin derse devam sayısı ile akademik başarısı arasında güçlü bir ilişki vardır. Fiziksel, psikolojik ve toplumsal faktörlerden etkilenebilen okula devamsızlık davranışı, öğrenci akademik başarısını olumsuz yönde etkileyebileceği düşünülen ve istenmeyen bir öğrenci davranışdır (Rençber, 2012).

2.8. Devlet Okulu ve Özel Okul Başarı Karşılaştırmaları

Devletin merkezi yönetim bütçesinin 2015 verilerine göre %13.11'lik dilimini alan Milli Eğitim Bakanlığı bütçesinin yaptığı bu finansman desteğinin kamu okullarına istenilen performansı kazandırdığı söylenemez. Toplum nezdinde de özel sektörün elinde bulunan özel okullar kamu okullarına göre daha başarılı olarak bulunmaktadır. Devlet okullarında 1061 öğretmen ve 612 veli üzerinde uygulanan “devlet okulları mı özel okullar mı akademik açıdan daha başarılıdır?” anket sorusuna öğretmenlerin %56'sı velilerin ise %60'ı “özel okullar akademik açıdan daha başarılıdır” cevabını vermişlerdir (Akın, Şimşek ve Erdem, 2007, s. 83 ve s. 118).

Bu durum veliler nezdinde özel okulların devlet okullarına göre daha başarılı bulunduğunu göstermektedir.

3.GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Amacı

Sosyal hizmetler toplumları sosyalleştirme görevinin yanı sıra, bireylerin gelişmelerine, toplumun değişen koşullarına uyum sağlamalarına yardımcı olmak gibi amaçları da yapısı içinde barındırmaktadır. Özel ve devlet okullarında ise sosyal hizmet niteliğindeki uygulamaları sosyal hizmet uzmanı veya rehber öğretmenler gerçekleştirmektedir. Sosyal hizmet uygulamalarını okullarda gerçekleştiren sosyal çalışmacı/rehber öğretmenler öncelikle okul başarısı düşük, özel eğitim gereksinimi duyan, suç, şiddet olaylarına ve madde kullanımına meyilli, düşük sosyo-ekonomik nüfustan gelen, yetiştirme yurtlarında kalan vb. öğrenciler gibi dezavantajlı grupların refah düzeyini ve sosyal işlevselliğini arttırmaya çalışır. Uygulayıcılar sadece öğrenciye odaklanarak değil, öğrencinin etrafındaki tüm aktörleri bu sürecin içine dâhil ederek çalışmalarını yürütür. Başka bir deyişle sosyal çalışmacı, öğretmenler, rehber öğretmen, okul idaresi ve diğer okul personeli ile aile arasında bir köprü kurulmasını sağlayarak ailenin eğitime katılımını kolaylaştırır. Bu çalışmada öğrencilerin en büyük sorunlarından bir tanesi olan devamsızlık problemi üzerinde araştırma yapılmış ve okul sosyal hizmet uygulamalarının özel ve devlet okullarında ki öğrencilerin refah düzeylerine göre devamsızlık düzeylerinin etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Bundan yola çıkarak bu çalışmada, okul sosyal hizmeti bağlamında ortaokul öğrencilerinin refah düzeylerinin devamsızlık durumlarına etki durumunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca bu yolla yapılacak olan tez çalışmasında konu hakkında bilgi sağlanarak literatüre de katkı sağlanacaktır.

3.2. Araştırmanın Önemi

Okul sosyal hizmeti okullarda rehberlik servislerinin öğrenciler için yapmış oldukları rehberlik uygulamalarının dışında öğrencilerin okula uyumlarının sağlanması amacıyla; okul, aile ve toplum gibi oluşumlarının dengelerinin sağlanmasında oldukça önemli bir rol üstlenmektedir. Okullardaki sosyal hizmet uzmanları, öğrencilerin olumsuz tavır göstermesi, iletişim eksikliği, sosyal uyumsuzluk, okuldan kaçma, fiziksel, sosyal vb. sorunlarla mücadele etmek amacıyla öğrencinin ailesi, öğretmeni ve kendisiyle

koordineli bir şekilde çalışarak kişinin iyilik halinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Okul sosyal hizmeti uygulamaları okulda eğitim alan öğrencinin almış olduğu eğitimden maksimum verimi alabilmesi için önemlidir.

Öğrencilerin çevresiyle ve yaşamış olduğu bireysel nedenlerden ötürü okula olan ilgisini azaltabilmektedir. Okula ilgisi azalan öğrenci okuldan kaçma, sürekli devamsızlık yapma eğilimindedir. Okuldan uzaklaşmasında kişinin ekonomik durumunun ne denli etkili olduğu ise yapılan bu çalışmada ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu da öğrencilerin okula olan adaptasyonlarının sağlanması noktasında bu çalışmayı önemli kılmaktadır.

Buna ek olarak çalışmanın sonuçları alanda yer alan okul yöneticilerine, öğretmenlere, sosyal hizmet uzmanları gibi kişilere de bilgi kaynağı oluşturacak olması da ayrıca çalışmayı önemli kılmaktadır.

3.3. Araştırmanın Yöntemi

3.3.1. Araştırma Modeli

Okul Sosyal Hizmeti Bağlamında Ortaokul Öğrencilerinin Refah Düzeylerinin Devamsızlık Durumlarına Etkisinin İncelenmesine yönelik olan bu çalışma genel tarama modelini esas almıştır. Tarama modelleri geçmişte veya halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, durum, birey veya nesne kendi koşulları içerisinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan onu uygun bir biçimde gözleyip belirleyebilmektir.

3.3.2 Araştırma Evreni

Araştırmanın evreni, Mardin'in Midyat ilçesi ve İstanbul'un Esenyurt ilçesinde bulunan özel ve devlet olarak ayrılan iki farklı ortaöğretim okulundan oluşan toplamda 4 adet okulda eğitim hayatına devam eden 6-7-8. sınıf öğrencileridir. Bu okullar Esenyurt ilçesindeki Vizyon Ortaokulu ve Emine Seviye Divrik Ortaokulu; Mardin'in Midyat ilçesindeki Vali Kemal Nehrozoğlu ve Medeniyet Koleji olarak belirlenmiştir. Evrenin tam sayısı özel ve devlet okullarında eğitimi sürdüren öğrencilerdir. Bu doğrultuda

araştırmanın etik kurul onayı alındıktan sonra uygulanmaya başlanmış ve bu okullarda gönüllülük esasına dayalı olduğundan dolayı toplam 487 kişiye ulaşılmıştır.

3.3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri

Araştırmaya katılacak öğrencilerin devamsızlık problemlerine ilişkin etkenlerin ortaya çıkarılmaya çalışıldığı anket formu hazırlanmıştır. Anket formunda çoktan seçmeli soruların yanında açık uçlu sorular da yer almaktadır. Burada açık uçlu sorulardan amaç katılımcının iletmek istediği konu ile ilgili henüz tespit edilmemiş güçlükleri belirlemektir. Bu açık uçlu sorular, saha araştırması sonrasında kategorize edilmiştir. Hazırlanan anket formu üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm sosyo-demografik bilgiler (yaş, cinsiyet, kardeş sayısı gibi), ikinci bölüm eğitim, sağlık, barınma, ekonomik, sosyal dışlanma ve iletişim güçlüklerine ilişkin görüşleri, üçüncü bölüm ise bunların dışında kalan onları devamsızlık yapma isteği üzerine tetikleyen ve eklemek istedikleri diğer güçlükler ve önerilere ilişkin görüşlerini sorgulayan sorulardan oluşmaktadır.

3.3.4. Veri Toplama Süreci

Araştırmada evreni kapsamındaki katılımcı olacak öğrencilere ulaşabilmek için hazırlanan anket formu etik kurul onayından sonra araştırmacı tarafından öğrenciler ile yüz yüze görüşülüp okullardan da gerekli izinler alındıktan sonra anket formlarının doldurulması sağlanmıştır. Süreç içerisinde sağlıklı veri toplanması amacıyla ve katılımcıların daha samimi cevaplar verebilmesi için anket formu uygulanmadan önce katılımcılara konuyla ilgili ön bilgilendirme yapılmış ve onayları alındıktan sonra görüşme gerçekleştirilmiştir. Ayrıca katılımcıların yaşlarının 18 yaş altı olduğu için velilerinden de onay alınmıştır. Saha çalışması kapsamında Mardinin Midyat ilçesinde yapılan anket uygulaması sürecinde öğrencilerle görüşürken Sosyal Hizmet Uzmanı Öğr. Gör. Hüseyin DOĞAN'dan destek alınmıştır. Gönüllülük esasına dayalı olduğundan dolayı 487 katılımcı sayısına ulaşıldıktan sonra veri toplama süreci sonlandırılmıştır.

3.3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır. Veriler amaca uygun olacak şekilde dzenlendikten sonra çalışmada kullanılan SPSS 22.0 programına aktarılmıştır. Çalışmada öncelikle katılımcılara yöneltelen sorulara ait frekans tabloları oluşturulmuştur. Daha sonra çalışmada elde edilen bulgular değerlendirilirken yapılan ikili karşılaştırmalarda gerekli istatistiksel analizler yapılmıştır. Bu kapsamda bazı sosyo-demografik özellikleri dikkate alınarak karşılaştırmalı olarak ki-kare ve frekans analizi sonucunda ulaşılacak tablolarda, ortalama, yüzde ve standart sapma gibi istatistiksel analizler de yapılmıştır.

4.BULGULAR

Bu bölümde öğrencileri tanıtıcı bilgiler (yaş, cinsiyet, sınıf, okulu, geliri, ikamet şekilleri gibi) ve Okul Sosyal Hizmeti Bağlamında Ortaokul Öğrencilerinin Refah Düzeylerinin Devamsızlık Durumlarına Etkisinin İncelenmesi'ne yönelik olarak öğrencilerin görüşlerini yansıtan sorular ile araştırmaya katılanlardan toplanıp analizi yapılan verilerden elde edilen bulgular yer almaktadır.

4.1. Araştırmaya Katılan Kişilerin Sosyo-Demografik Bilgileri ve Araştırma Sorularına İlişkin Sayısal Bilgiler

Tablo 1: Araştırmaya katılan kişilerin cinsiyet bilgisi

Cinsiyet	<i>n</i>	%
Erkek	249	51.1
Kadın	238	48.9
Toplam	487	100.0

Tablo 1 de araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tabloda yer alan bulgulara göre araştırmaya katılanların, %51,1'inin erkek ve %48,9'unun kadın olduğu belirlenmiştir. Katılımcılar arasında anlamlı bir farkın olmadığı birbirine yakın sayıda erkek ve kadın katılımcıların olduğu görülmektedir.

Tablo 2: Araştırmaya katılan kişilerin okul dağılımı

Okul	<i>N</i>	%
Emine Seviye Divrik İÖÖ	294	60.4
Vali Kemal Nehrozoğlu İÖÖ	91	18.7
Özel Vizyon Koleji	70	14.4
Özel Medeniyet Koleji	32	6.6
Toplam	487	100.0

Tablo 2 de araştırmaya katılan öğrencilerin okul dağılımına ilişkin verilere yer verilmiştir. Tabloda gösterildiği gibi araştırmaya katılanların, %60,4'ünün Emine Seviye Divrik İlköğretim Okulu'nda, %18,7'sinin Vali Kemal Nehrozoğlu İlköğretim Okulu'nda, %14,4'ünün Özel Vizyon Koleji'nde ve %6,6'sının Özel Medeniyet

Koleji'ndedir. Buna göre katılımcıların , %60,4'ünün Emine Seviye Divrik İlköğretim Okulu'ndandır.

Katılımcıların %60.4' ünün Emine Seviye Divrik Okulu'ndan olması, okulun İstanbul ilinde yer almasından dolayı devlet okullarındaki kontenjanların yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca özel okullarda öğrencilerin sınıf içerisindeki kontenjanlarının az olması da devlet okullarındaki katılımın çok yüksek olmasında önemli bir etken olarak değerlendirilebilir.

Tablo 3: Araştırmaya katılan kişilerin sınıf düzeyleri

Sınıf Düzeyi	n	%
6. sınıf	141	29.0
7. sınıf	177	36.3
8. sınıf	169	34.7
Toplam	487	100.0

Tablo 3 te araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf düzeylerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tabloda yer alan bulgulara göre araştırmaya katılanların, %36,3'ünün 7. Sınıf öğrencisi olduğu, %34,7'sinin 8. Sınıf öğrencisi olduğu, %29'unun 6. Sınıf öğrencisi olduğu belirlenmiştir. Buna göre çalışmada 7. Sınıf öğrencilerinin çoğunluğu sağlayan grup olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin okudukları sınıf düzeylerindeki öğrenci sayılarının birbirinde yakın olması yapılacak karşılıklı çapraz tablolar açısından ve grupların homojenliği açısından önemlidir.

Tablo 4: Araştırmaya katılan kişilerin yaş grupları

Yaş grubu	n	%
10-11	40	8.2
12-13	257	52.9
14-15	177	36.4
16+	12	2.5
Toplam	486	100.0

Tablo 4 te araştırmaya katılan öğrencilerin yaş gruplarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tabloda yer alan bulgulara göre araştırmaya katılanların, %52,9'unun 12-13 yaş grubunda olduğu, %36,4'ünün 14-15 yaş grubunda olduğu, %8,2'sinin 10-11 yaş

grubunda ve %2,5'inin de 16 ve üzeri yaş grubunda olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca çalışmaya katılanların yaş ortalaması, 13.19; standart sapması, 1.141, en küçük yaşı 11 ve en büyük yaşı da 16 olduğu belirlenmiştir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş gruplarının sadece 12-15 arasına yığılmasının öğrencilerin okula başlama yaşlarının 6 olmasından kaynaklanmaktadır. 10-11 ve 16+ yaş grubunda ise okula erken başlama, okula geç başlama veya sınıfta kalma gibi nedenlerden dolayı az da olsa bir katılım olmuştur.

Tablo 5: Araştırmaya katılan kişilerin beraber yaşadığı kişiler

Kiminle yaşıyorsunuz?	n	%
Anne ve Baba	435	89.3
Anne	36	7.4
Baba	16	3.3
Toplam	487	100.0

Tablo 5 te araştırmaya katılan öğrencilerin beraber yaşadıkları kişilere ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tabloda yer alan bulgulara göre araştırmaya katılanların, %89,3'ünün anne ve babasıyla yaşadığı, %7,4'ünün sadece annesiyle ve %3,3'ünün sadece babasıyla yaşadığı belirlenmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %89,3'ünün anne ve babasıyla birlikte yaşadığı belirlenmiştir.

Tablo 6: Ebeveynleriyle birlikte (Anne ve Baba) yaşamama sebebi

Ebeveynleriyle birlikte yaşamama sebebi	n	%
Boşanmış	31	62.0
Vefat	19	38.0
Toplam	50	100.0

- Sadece anne veya sadece babasıyla birlikte yaşayanlar cevaplamıştır.

Tablo 6 da araştırmaya katılan öğrencilerin anne ya da babalarıyla birlikte yaşamama nedenlerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tabloda yer alan bulgulara göre araştırmaya katılanların, %62'sinin ebeveynlerinin boşanması sonucu birinin yanında kaldığı ve %38'inin de ebeveynlerinden birinin vefatı sonucunda sadece birisiyle yaşadığı belirlenmiştir.

Tablo 7: Araştırmaya katılan kişilerin kardeş sayısı

Kardeş sayısı	n	%
1-3 kardeş	293	61.0
4-5 kardeş	68	14.2
5+ kardeş	119	21.8
Toplam	480	100.0

Tablo 7 de araştırmaya katılan öğrencilerin kardeş sayılarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tabloda yer alan bulgulara göre araştırmaya katılanların, %61'inin 1-3 arasında kardeşe sahip olduğu, %21,8'inin 5 ve üzeri kardeşe sahip olduğu ve %14,2'sinin de 4-5 arasında kardeşe sahip olduğu belirlenmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %61'inin 1-3 arasında kardeşe sahip olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 8: Araştırmaya katılan kişilerin kronik hastalık bilgileri

Kronik(Tekrar eden) bir hastalığınız	n	%
Yok	432	88.9
Var	54	11.1
Toplam	486	100.0

Tablo 8 de araştırmaya katılan öğrencilerin kronik hastalık bilgilerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tabloda yer alan bulgulara göre araştırmaya katılanların, %88,9'unun herhangi bir kronik hastalığının olmadığı ve %11,1'inin de kronik hastalığının olduğu belirlenmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %88,9'unun herhangi bir kronik hastalığının olmadığı tespit edilmiştir.

Yıldız (2011)'in Kırşehir'de yapılan ilköğretim öğrencilerinin devamsızlık sebeplerinin araştırılması isimli çalışmasının sonuçlarına göre öğrencilerin %87,5'inin tekrar eden bir hastalığının olmadığı belirlenmiştir. Yapılan bu çalışmanın sonuçları, Yıldız (2011)'in çalışmasının sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Tablo 9: Araştırmaya katılan kişilerin yaşadıkları evdeki oda durumu

Odanızda kalan kişi sayısı	n	%
1-3 kişi	448	92.6
4-5 kişi	30	6.2
5+ kişi	6	1.2
Toplam	484	100.0

Tablo 9 da araştırmaya katılan öğrencilerin kaldıkları odada kendileriyle birlikte yaşayan kişilerin sayısına ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tabloda yer alan bulgulara göre araştırmaya katılanların, %92,6'sının odasında kendisiyle birlikte 1-3 arasında kişinin kaldığı, %6,2'sinin odasında 4-5 arasında kişiyle birlikte kaldığı ve %1,2'sinin de odasında 5 üzeri kişi ile birlikte kaldığı belirlenmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %92,6'sının odasında 1-3 arasında kişiyle birlikte kaldığı tespit edilmiştir.

Tablo 10: Araştırmaya katılan kişilerin annelerinin öğrenim durumu

ğrenim durumu	n	%
İlkokul	213	44.7
Ortaokul	122	25.6
Lise	102	21.4
Üniversite	31	6.5
Yüksek Lisans	8	1.7
Toplam	476	100.0

Tablo 10 da araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin öğrenim durumuna ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tabloda yer alan bulgulara göre araştırmaya katılanların %44,7'sinin ilkokul mezunu olduğu, %25,6'sının ortaokul mezunu olduğu, %21,4'ünün lise mezunu olduğu, %6,5'inin niversite mezunu olduğu, %1,7'sinin de yüksek lisans mezunu olduğu belirlenmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %44,7'sinin annelerinin öğrenim durumunun ilkokul olduğu belirlenmiştir.

Yıldız (2011)'ın Kırşehir'de yapılan ilköğretim ğrencilerinin devamsızlık sebeplerinin araştırılması isimli çalışmasının sonuçlarına göre çalışmaya katılanların %50,6'sının annesinin öğrenim durumunun ilkokul olduğu belirlenmiştir. Buna göre yapılan bu çalışma ile Yıldız (2011)'ın çalışması arasında benzerlik olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 11: Araştırmaya katılan kişilerin babalarının öğrenim durumu

ğrenim durumu	n	%
İlkokul	132	27.6
Ortaokul	136	28.4
Lise	127	26.5
Üniversite	67	14.0
Yüksek Lisans	17	3.5
Toplam	479	100.0

Tablo 11 de araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının öğrenim durumuna ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tabloda yer alan bulgulara göre araştırmaya katılanların, %28. 4'ünün ortaokul mezunu olduğu, %27. 6'sının ilkokul mezunu olduğu, %26. 5'inin lise mezunu olduğu, %14'ünün niversite mezunu olduğu ve %3. 5'inin yüksek lisans mezunu olduğu belirlenmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %28,4' ünün babalarının öğrenim durumunun ortaokul olduğu belirlenmiştir.

Tablo 12: Araştırmaya katılan kişilerin yaşadıkları evin durumuna ilişkin bulgular

Anne, baba ve kardeşlerinizin dışında evde kalan kişi	n	%
Var	73	15.0
Yok	413	85.0
Toplam	486	100.0

Tablo 12 de araştırmaya katılan öğrencilerin anne, baba ve kardeşleri dışında evlerinde kalan kişi ile ilgili bulgulara yer verilmiştir. Tabloda yer alan bulgulara göre araştırmaya katılanların %85'inin evinde anne, baba ve kardeşleri dışında kimsenin yaşamadığı, %15'inin ise anne, baba ve kardeşleri dışında birilerinin yaşadığı belirlenmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %85'inin evinde anne, baba ve kardeşleri dışında kimsenin yaşamadığı tespit edilmiştir.

Tablo 13: Anne, baba ve kardeş dışında evde kalan kişiler

Kişiler	n	%
Büyük anne- Büyük baba	46	65.71
Amca-Dayı	14	20.0
Damat-Yenge	3	4.29
Teyze-Hala	1	1.43
Yeğen	6	8.57
Toplam	70	100.0

- Sadece evinde anne, baba ve kardeşlerinin dışında başka aile üyeleriyle yaşayan kişilerce cevaplanmıştır.

Tablo 13 te araştırmaya katılan öğrencilerin anne, baba ve kardeşleri dışında evlerinde kalan kişilerle ilgili bulgulara yer verilmiştir. Tabloda yer alan bulgulara göre araştırmaya katılanların %65.71'inin anne, baba ve kardeşleri dışında kendileriyle birlikte büyük anne, büyük baba veya her ikisinin yaşadığı, %20'sinin amca, dayı veya her ikisinin yaşadığı, %8.57'sinin yeğenin yaşadığı, %4.29'unun damat, yenge veya her ikisinin yaşadığı ve %1.43'ünün kendisiyle birlikte teyze, hala veya her ikisinin yaşadığı belirlenmiştir. Buna göre araştırmaya katılanlardan anne, baba veya kardeşleri dışında

evlerinde kalan kişilerin %65.71'inin büyükanne veya büyükbaba olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 14: Araştırmaya katılan kişilerin annelerinin meslek bilgisi

Meslek	n	%
Ev hanımı	363	74.5
Memur	19	3.9
Esnaf	11	2.3
Serbest meslek-diğer	94	19.3
Toplam	487	100.0

Tablo 14 te araştırmaya katılan öğrencilerin annelerin meslek bilgisine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tabloda yer alan bulgulara göre araştırmaya katılanların, %74.5'inin mesleğinin ev hanımı olduğu, %19.3'ünün serbest meslek-diğer ile uğraştığı, %3.9'unun memur ve %2.3'ünün de esnaf olduğu tespit edilmiştir. Buna göre araştırmaya katılan öğrencilerin %74.5'inin annesinin mesleğinin ev hanımı olduğu belirlenmiştir.

Tablo 15: Araştırmaya katılan kişilerin babalarının meslek bilgisi

Meslek	n	%
Serbest meslek-diğer	399	84.1
Esnaf	52	11.0
Memur	23	4.9
Toplam	474	100.0

Tablo 15 te araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının meslek bilgisine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tabloda yer alan bulgulara göre araştırmaya katılanların %84,1'inin serbest meslek-diğer ile uğraştığı, %11'inin esnaf olduğu ve %4,9'unun da memur olduğu tespit edilmiştir. Buna göre araştırmaya katılan öğrencilerin %84,1'inin babasının mesleğinin serbest meslek-diğer olduğu belirlenmiştir.

Tablo 16: Araştırmaya katılan kişilerin aylık hane geliri bilgileri

Aylık gelir	n	%
1000-1500 TL	87	18.0
1501-2000 TL	133	27.6
2001 TL ve üzeri	262	54.4
Toplam	482	100.0

Tablo 16 da araştırmaya katılan öğrencilerin aylık hane gelirine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tabloda yer alan bulgulara göre araştırmaya katılanların %54,4'ünün hane gelirinin aylık 2001 TL ve üzerinde olduğu, %27,6'sının 1501 TL – 2000 TL arasında bir gelire sahip olduğu ve %18'inin de 1000 TL – 1500 TL arasında bir gelire sahip olduğu tespit edilmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %54,4'ünün aylık hane gelirinin 2001 TL ve üzerinde olduğu tespit edilmiştir.

Yıldız (2011)'ın Kırşehir'de yapılan "ilköğretim öğrencilerinin devamsızlık sebeplerinin araştırılması" isimli çalışmasının sonuçlarına göre, 500-1000 TL aylık gelire sahip olanların %43,3 olduğu belirlenmiştir. Yapılan bu çalışmanın sonuçları göz önünde bulundurulduğunda çalışmamıza katılanların refah düzeylerinin daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bu sonucun özel okulda okuyan öğrencilerin çalışmaya dâhil edilmesinden kaynaklandığı düşünölebilir.

Tablo 17: Araştırmaya katılan kişilerin yaşadıkları evin kira durumu

Evin kira durumu	n	%
Kiralık	128	26.3
Kendi evimiz	359	73.7
Toplam	487	100.0

Tablo 17 de araştırmaya katılan öğrencilerin yaşadıkları evin kira durumuna ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tabloda yer alan bulgulara göre araştırmaya katılanların %73,7'sinin yaşadıkları evin kendi evleri olduğu ve 26,3'ünün de yaşadıkları evin kiralık olduğu belirlenmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %73,7'sinin yaşadıkları evin kendilerine ait olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 18: Öğrencilerden kirada oturanların aylık kira bilgileri

Kira ücreti	n	%
500-1000 TL	114	86.6
1001-1500 TL	8	7.5
1501 TL ve üzeri	6	5.9
Toplam	128	100.0

- Sadece evi kira olanlar işaretlemiştir.

Tablo 18 de araştırmaya katılan öğrencilerden evi kira olanların kira bilgisine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tabloda yer alan bulgulara göre araştırmaya katılanların %86,6'sının ev kirasının 500 TL – 1000 TL arasında olduğu, %7.5'inin 1001 TL – 1500

TL arasında olduğu, %5.9'unun da kirasının 1501 TL ve üzerinde saptanmıştır. Buna göre araştırmaya katılanlardan kirada oturanların %86,6'sının kirasının 500 TL – 1000 TL arasında olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 19: Öğrencilerin yaşadıkları evin ısınma şekline ilişkin bilgiler

Evin ısınma şekli	n	%
Doğalgaz	341	70.0
Kömür	126	25.9
Elektrikli soba	20	4.1
Toplam	487	100.0

Tablo 19 da araştırmaya katılan öğrencilerin yaşadıkları evin ısınma şekline ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tabloda yer alan bulgulara göre araştırmaya katılanların %70'inin evinin doğalgaz ile ısındığı, %25,9'unun kömür ile ısındığı ve %4,1'inin de elektrikli soba ile ısındığı tespit edilmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %70'inin evinin doğalgaz ile ısındığı belirlenmiştir. Bu sonuç, araştırmanın en geniş örnekleme olan İstanbul'un doğalgaz kullanımından kaynaklanmaktadır.

Tablo 20: Öğrencinin kendisine ait oda bilgisi

Evinizde size ait oda var mı?	n	%
Evet	391	80.3
Hayır	96	19.7
Toplam	487	100.0

Tablo 20 de araştırmaya katılan öğrencilerin kendisine ait oda bilgisine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tabloda yer alan bulgulara göre araştırmaya katılanların %80,3'ünün kendisine ait odasının olduğu, %19,7'sinin de kendisine ait odasının olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuca göre, araştırmaya katılanların %80,3'ünün kendisine ait odasının olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 21: Öğrencilerin evinde bilgisayar olup-olmama bilgisi

Evinizde bilgisayar var mı?	n	%
Evet	340	69.8
Hayır	147	30.2
Toplam	487	100.0

Tablo 21 de araştırmaya katılan öğrencilerin bilgisayarının olup-olmadığına ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tabloda yer alan bulgulara göre araştırmaya katılanların %69,8'inin kendisine ait bilgisayarının olduğu, %30,2'sinin de kendisine ait bilgisayarının olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %69,8'inin kendisine ait bilgisayarının olduğu tespit edilmiştir.

Yıldız (2011)'ın Kırşehir'de yapılan ilköğretim öğrencilerinin devamsızlık sebeplerinin araştırılması isimli çalışmasının sonuçlarına göre evinde bilgisayar olmayan öğrencilerin %55,5 olduğu tespit edilmiştir. Yapılan bu çalışmanın sonuçları göz önünde bulundurulduğunda Yıldız (2011)'in aksine çalışmamıza katılan öğrencilerin %69,8'inin evinde bilgisayar olduğu tespit edilmiştir. Bu sonucun ekonomik düzeyi yüksek öğrencilerin çalışmaya dâhil edilmesinden kaynaklandığı düşünöldüğünde bu sonuç, ekonomik düzeyi yüksek olan öğrencilerin genel itibariyle evlerinde bilgisayar olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 22: Öğrencinin okuldan sonra bilgisayarda vakit geçirme süresi

Süre	<i>n</i>	%
1-3 saat	272	60.6
4-6 saat	33	7.3
6+ saat	144	32.1
Toplam	449	100.0

Tablo 22 de araştırmaya katılan öğrencilerin okuldan sonra bilgisayarda vakit geçirme sürelerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tabloda yer alan bulgulara göre araştırmaya katılanların %60,6'sının okuldan sonra 1-3 saat arasında bilgisayarda vakit geçirdiği, %32,1'inin okuldan sonra 6 saat ve üzeri bilgisayarda vakit geçirdiği ve %7,3'ünün de 4-6 saat arasında okuldan sonra bilgisayarda vakit geçirdiği belirlenmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %60,6'sının okuldan sonra 1-3 saat arasında vakit geçirdiği tespit edilmiştir.

Tablo 23: Öğrencinin ailesiyle birlikte geçirdiği süre(gün)

Süre	<i>n</i>	%
1-3 saat	109	22.8
4-6 saat	169	35.4
6+ saat	200	41.8
Toplam	478	100.0

Tablo 23 te araştırmaya katılan öğrencilerin ailesiyle birlikte geçirdiği vakte ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tabloda yer alan bulgulara göre araştırmaya katılanların %41.8'i ailesiyle 6 saat ve üzerinde vakit geçirmekte, %35.4' 4-6 saat arasında bir vakit geçirmekte ve %22.8'i de ailesiyle 1-3 saat arasında günlük vakit geçirdiği belirlenmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %41.8'i ailesiyle birlikte günde 6 saat ve üzeri vakit geçirdiği tespit edilmiştir.

Tablo 24: Öğrencinin annesiyle iletişimi

Annenizle iletişiminiz nasıl	n	%
Çok kötü	1	0.2
Kötü	5	1.0
Ne iyi ne kötü	42	8.7
İyi	120	24.7
Çok iyi	317	65.4
Toplam	485	100.0

Tablo 24 te araştırmaya katılan öğrencilerin annesiyle iletişimine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tabloda yer alan bulgulara göre araştırmaya katılanların %65.4'ünün iletişiminin çok iyi olduğu, %24.7'sinin iyi olduğu, %8.7'sinin ne iyi ne de kötü olduğu, %1'inin kötü olduğu ve %0.2'sinin de çok kötü olduğu belirlenmiştir. Ayrıca ğrencilerin anneyle olan iletişimleri beş puan üzerinden hesaplandığında (Gcl iletişim = 5, Sağlıksız iletişim = 1) ğrencilerin anneleriyle iletişimine ilişkin puan ortalamalarının 4.54 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %65.4'ünün anneleriyle iletişiminin çok iyi olduğu belirlenmiştir.

Tablo 25: Öğrencinin babasıyla iletişimi

Babanızla iletişiminiz nasıl	n	%
Çok kötü	7	1.5
Kötü	8	1.7
Ne iyi ne kötü	46	9.6
İyi	118	24.6
Çok iyi	301	62.7
Toplam	480	100.0

Tablo 25 de araştırmaya katılan öğrencilerin babasıyla iletişimine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tabloda yer alan bulgulara göre araştırmaya katılanların %62.7'sinin iletişiminin çok iyi olduğu, %24.6'sının iyi olduğu, %9.6'sının ne iyi ne de kötü olduğu, %1.7'sinin kötü olduğu ve %1.5'inin de çok kötü olduğu belirlenmiştir. Ayrıca

öğrencilerin babalarıyla olan iletişimleri beş puan üzerinden hesaplandığında (Güçlü iletişim = 5, Sağlıksız iletişim = 1) babalarıyla iletişimine ilişkin puan ortalamalarının 4.45 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %62.7'sinin babalarıyla iletişiminin çok iyi olduğu belirlenmiştir.

Tablo 26: Öğrencinin haftasonları uyanma saatine ilişkin bilgiler

Haftasonları uyanma saatiniz	n	%
08: 00-10: 00	303	62.9
10: 01-12: 00	127	26.3
12: 01- ve sonrası	52	10.8
Toplam	482	100.0

Tablo 26 da araştırmaya katılan öğrencilerin haftasonları genellikle uyanma saatlerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tabloda yer alan bulgulara göre araştırmaya katılanların %62.9'unun haftasonları saat 08.00 – 10.00 arasında uyandığı, %26.3'ünün saat 10.01 – 12.00 arasında uyandığı ve %10.8'inin de 12.01 ve sonrasında uyandığı belirlenmiştir. Buna göre araştırmaya katılan öğrencilerin %62.9'unun haftasonları sabah erken uyandığı tespit edilmiştir. Okul günleri-haftaiçi erken uyandıklarından dolayı haftasonları da erken uyandıkları düşünülmektedir.

Tablo 27: Öğrencilerin devamsızlık yapma sebebine ilişkin bilgiler

Devamsızlık yapma sebebiniz	n	%
Küçük Hastalıklar (Grip, soğuk algınlığı vb.)	20	12.1
Bedensel Hastalıklar(Diğer)	101	61.2
Keyfi	44	26.7
Toplam	165	100.0

Tablo 27 de araştırmaya katılan öğrencilerin devamsızlık yapma sebebine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tabloda yer alan bulgulara göre araştırmaya katılanların %61.2'sinin bedensel hastalıklardan ötürü hastalık sebebiyle devamsızlık yaptığı, %26.7'sinin keyfi nedenlerden dolayı devamsızlık yaptığı, %12.1'inin de küçük hastalıklar (grip, soğuk algınlığı vb.)'dan ötürü devamsızlık yaptığı tespit edilmiştir. Buna göre öğrencilerin devamsızlık yapma sebeplerine bakıldığında %61.2'sinin bedensel hastalıktan ötürü devamsızlık yaptıkları belirlenmiştir.

Tablo 28: Öğrencilerin okula hangi yolla ulaşım sağladığına ilişkin bilgiler

Okula hangi yolla ulaşım sağlıyorsunuz	n	%
Servis	352	72.3
Özel araba	70	14.4
Yürüyerek	63	12.9
Toplam	100.0	100.0

Tablo 28 de araştırmaya katılan öğrencilerin okula hangi yolla ulaşım sağladıklarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tabloda yer alan bulgulara göre araştırmaya katılanların %72.3'ünün servisle okula ulaşım sağladığı, %14.4'ünün özel araçla okula ulaşım sağladığı, %12.9'unun da okula yürüyerek ulaşım sağladığı belirlenmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %72.3'ünün okula servisle ulaşım sağladıkları tespit edilmiştir.

Tablo 29: Öğrencilerin haftasonunu değerlendirme biçimleri

Haftaiçi boş zamanınızda ne yaparsınız	n	%
Ders çalışıyor	166	34.9
Ailesiyle vakit geçiriyor	60	12.6
Telefonla vakit geçiriyorum	47	9.9
Ödev yapıyor	36	7.6
Bilgisayarla vakit geçiriyor	36	7.6
Oyun oynuyor	32	6.7
Televizyonla vakit geçiriyorum	31	6.5
Arkadaşlarla vakit geçiriyor	28	5.9
Spor	23	4.8
Sosyal medyaya takılıyorum	11	2.3
Dinleniyor	3	0.6
Müzik dinliyor	2	0.4
Tek başıma kalıyorum	1	0.2
Toplam	476	100.0

Tablo 29 da araştırmaya katılan öğrencilerin haftasonlarına değerlendirme şekillerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tabloda yer alan bulgulara göre araştırmaya katılanların %34.9'unun haftasonlarını genellikle ders çalışarak değerlendirdiği, %12.6'sının genellikle ailesiyle vakit geçirdiği, %9.9'unun genellikle telefonla vakit geçirdiği, %7.6'sının genellikle ödev yaptığı, %7.6'sının genellikle bilgisayarda vakit geçirdiği, %6.7'sinin genellikle arkadaşlarıyla oyun oynadığı, %6.5'inin genellikle

televizyonda vakit geçirdiği, %5.9'unun genellikle arkadaşlarıyla vakit geçirdiği, %4.8'inin genellikle spor aktiviteleriyle uğraştığı, %2.3'ünün genellikle sosyal medyaya takıldığı, %0.6'sının genellikle dinlendiği, %0.4'ünün genellikle müzik dinlediği ve %0.2'sinin de genelde tek başına kaldığı belirlenmiştir. Buna göre öğrencilerin %34.9'unun haftasonları ders çalışarak vakit geçirdikleri tespit edilmiştir.

Tablo 30: Öğrencilerin en çok sevdiği derslere ilişkin bilgiler

En sevdiğiniz ders	n	%
Matematik	145	30.72
İnkılap	124	26.27
Bilişim Sistemleri	57	12.08
İngilizce	37	7.84
Türkçe	36	7.63
Sosyal	16	3.39
Beden Eğitimi	13	2.75
Fen Bilgisi	8	1.69
Kulüp	6	1.27
Resim	5	1.06
Müzik	2	0.42
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	2	0.42
Spor	1	0.21
İspanyolca	1	0.21
Toplam	472	100.0

Tablo 30 da araştırmaya katılan öğrencilerin en çok sevdiği derslere ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tabloda yer alan bulgulara göre araştırmaya katılanların %30.72'sinin matematik, %26.27'sinin İnkılap, %12.08'inin Bilişim sistemleri, %7.84'ünün İngilizce, %7.63'ünün Türkçe, %3.39'unun Sosyal, %2.75'inin Beden Eğitimi, %1.69'unun Fen Bilgisi, %1.27'sinin Kulüp, %1.06'sının Resim, %0.42'sinin Müzik, %0.42'sinin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, %0.21'inin Spor ile ilgili dersleri ve %0.21'inin İspanyolca Dili dersini çok sevdiği belirlenmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %30.72'sinin en çok sevdiği dersin matematik olduğu tespit edilmiştir.

Matematik dersi gibi zor olduğu düşünülen derslerin sevilmesinde ve bu derslerde başarılı olunmasında öğretmenin de önemli bir rolü olduğu düşünülebilir. Bu noktada yapılan çalışmada öğrencilerin matematiği en çok sevdiği ders olarak görmesinde

öğretmenlerin öğrencilere olan yaklaşımları ve verdikleri matematik dersini öğrencilere sevdirmelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Tablo 31: Öğrencilerin okula bakış açısı

Okulu ne olarak görüyorsunuz	n	%
Eğitim Yuvası	381	79.54
Eğlence Merkezi	2	0.42
Sosyalleşmenin Yeri	4	0.84
Zoraki İş	92	19.21
Toplam	479	100.0

Tablo 31 de araştırmaya katılan öğrencilerin okulu ne olarak gördüklerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tabloda yer alan bulgulara göre araştırmaya katılanların %79.54'ü okulu eğitim yuvası olarak görmekte, %19.21'i zoraki bir iş olarak görmekte, %0.84'ü Sosyalleşmenin yeri olarak görmekte ve %0.42'si de eğlence merkezi olarak görmektedir. Buna göre öğrencilerin %79.54'ü okulu eğitim yuvası olarak gördükleri tespit edilmiştir.

Tablo 32: Öğrencilerin sevmediği derslere ilişkin bilgiler

En sevmediğiniz ders	n	%
Matematik	117	30.23
Fen Bilgisi	57	14.73
Türkçe	41	10.59
Sosyal	33	8.53
İngilizce	32	8.27
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	27	6.98
Müzik	24	6.20
Beden Eğitimi	21	5.43
Bilişim Sistemleri	17	4.39
Resim	14	3.62
İnkılap	3	0.78
İspanyol	1	0.26
Toplam	387	100.0

Tablo 32 de araştırmaya katılan öğrencilerin en sevmediği derslere ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tabloda yer alan bulgulara göre araştırmaya katılanların %30.23'ü Matematik, %14.73'ü Fen Bilgisi, %10.59'u Türkçe, %8.53'ü Sosyal, %8.27'si İngilizce, %6.98'i Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, %6.20'si Müzik, %5.43'ü

Beden Eğitimi, %4.39'u Bilişim Sistemleri, %3.62'si Resim, %0.78'i İnkılap ve %0.26'sı İspanyolca dersini hiç sevmediği belirlenmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %30.23'ü Matematik dili dersini sevmedikleri belirlenmiştir.

Tablo 33: Öğrencilerin okul olmaması durumunda yapmayı düşündükleri şeyler

Okul olmasaydı ne yapardın	<i>n</i>	%
Çalışırdım	117	24.12
Gelecek ile ilgili çalışmalar yapardım	113	23.30
Bazı şeyleri kendim öğrenirdim	75	15.46
Hiçbirşey yapmazdım	64	13.20
Eğlenirdim	43	8.87
Dinlenirdim	32	6.60
Spor yapardım	27	5.57
Toplam	485	100.0

Tablo 33 te araştırmaya katılan öğrencilerin okul olmaması durumunda ne yapacaklarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tabloda yer alan bulgulara göre araştırmaya katılanların %24.12'si okul olmaması durumunda çalışacağını düşünmekte, %23.30'u gelecek ile ilgili bir takım çalışmalar yapmayı düşüneceği, %15.46'sı bazı şeyleri kendisi öğrenmeye çalışır, %13.20'si hiçbir şey yapmaz, %8.87'si eğlenmeyi tercih ederdi, %6.60'ı dinlenirdi ve %5.57'si de spor yapmakla uğraşacağını belirtmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %24.12'si okul olmaması durumunda çalışmayı düşündüğü tespit edilmiştir.

4.2. Araştırma Sorularına İlişkin Bazı Karşılaştırmalar

Tablo 34: Araştırmaya katılanların sınıf düzeyi ile okuldan sonra bilgisayarla vakit geçirme çapraz tablo(Ki-kare analizi)

	1-3 SAAT		4-6 SAAT		6+		Toplam	
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>N</i>	%	<i>n</i>	%
6. sınıf	68	25.0	13	39.4	49	34.0	130	29.0
7. sınıf	98	36.0	11	33.3	61	42.4	170	37.9
8. sınıf	106	39.0	9	27.3	34	23.6	149	33.2
Toplam	272	100.0	33	100.0	144	100.0	449	100.0

$$X^2(4, n=449)=12.25, p=0.016 < 0.05$$

Tablo 34 te araştırmaya katılan öğrencilerin okuldan sonra bilgisayarda vakit geçirme sürelerine ile sınıf düzeyleri arasında ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucuna göre, okuldan sonra bilgisayarda 1-3 saat arasında çalışanların %39'unun 8. Sınıf öğrencisi, %36'sının 7. Sınıf öğrencisi, %25'inin de 6. Sınıf öğrencisi olduğu belirlenmiştir. Okuldan sonra bilgisayarda 4-6 saat arasında vakit geçiren öğrencilerin %39.4'ünün 6. Sınıf öğrencisi olduğu, %33.3'ünün 7. Sınıf öğrencisi ve %27.3'ünün 8. Sınıf öğrencisi olduğu belirlenmiştir. Ayrıca okuldan sonra bilgisayarda 6 saat ve üzerinde vakit geçirenlerin %42.4'ünün 7. Sınıf öğrencisi olduğu, %34'ünün 6. Sınıf ve %23.6'sının da 8. Sınıf öğrencisi olduğu belirlenmiştir. Gruplar arasında yapılan ki-kare analizi test sonucuna göre iki grup arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p < 0.05$). Bu ilişkinin sınıf derecesi yükselen öğrencilerin bilgisayarla daha az vakit geçirdiklerinden kaynaklandığı belirlenmiştir.

Öğrencilerin sınıf düzeyi arttıka evde bilgisayar üzerinde vakit geçirme sürelerinin azaldığı görölmüştür. Bunda okul içerisinde almış oldukları eğitim sonrasında öğrencilerin bilinçlenmeye başladıkları, liseye geçiş döneminde hazırlanmış oldukları liseye giriş sınavlarına çalışmaları gibi nedenlerden ötürü bilgisayar başında geirmış oldukları sürelerin azaldığı düşünülmektedir.

Tablo 35: Araştırmaya katılan öğrencinin ailesiyle vakit geçirme süresi ile devamsızlık yapma sebebi çapraz tablo(Ki-kare analizi)

	GRİP		HASTALIK		KEYFİ		Toplam	
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%
1-3 saat	6	30.0	22	22.4	12	27.3	40	24.7
4-6 saat	5	25.0	40	40.8	12	27.3	57	35.2
6+	9	45.0	36	36.7	20	45.5	65	40.1
Toplam	20	100.0	98	100.0	44	100.0	162	100.0

$$X^2(4, n=162)=3.513, p=0.476 > 0.05$$

Tablo 35 te araştırmaya katılan kişilerin aileleriyle geçirdikleri vakit ile devamsızlık yapanların devamsızlık sebepleri arasında ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucuna göre, okulda küçük hastalıklar (grip soğuk algnlığı vb.)'dan ötürü devamsızlık yapanların %45'inin ailesiyle 6 saat ve üzeri vakit geçirdiği, %30'unun ailesiyle 1-3 saat arasında vakit geçirdiği, %25'inin de 4-6 saat arasında

ailesiyle vakit geçirdiği belirlenmiştir. Hastalık sebebiyle okula devamsızlık yapan öğrencilerin %40.8'i ailesiyle 4-6 saat arasında vakit geçirmekte, %36.7'si ailesiyle 6 saat ve üzerinde vakit geçirmekte, %22.4'ü de ailesiyle 1-3 saat arasında vakit geçirdiği belirlenmiştir. Keyfi nedenlerden ötürü okula devamsızlık yapanların ise %45.5'inin ailesiyle 6 saat ve üzerinde vakit geçirdiği, %27.3'ünün 4-6 saat ailesiyle vakit geçirdiği ve %27.3'ünün de ailesiyle 1-3 saat arasında vakit geçirdiği belirlenmiştir. Ayrıca yapılan ki-kare test analizi sonucuna göre gruplar arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 36:Araştırmaya katılan öğrencilerin devamsızlık yapma nedeni ile aylık hane geliri çapraz tablo(Ki-kare analizi)

	GRİP		HASTALIK		KEYFİ		Toplam	
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%
1000-1500 TL	5	26.3	24	23.8	3	7.0	32	19.6
1501-2000 TL	5	26.3	27	26.7	13	30.2	45	27.6
2001+ TL	9	47.4	50	49.5	27	62.8	86	52.8
Toplam	19	100.0	101	100.0	43	100.0	163	100.0

$$X^2(4, n=163)=6.092, p=0.192 > 0.05$$

Tablo 36 da araştırmaya katılan kişilerin aylık gelirleri ile devamsızlık yapanların devamsızlık sebepleri arasında ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucuna göre, okulda küçük hastalıklar (grip, soğuk algınlığı vb.)'dan ötürü devamsızlık yapanların %47.4'ü 2001 TL ve üzeri bir gelire sahip olduğu, %26.3'ünü 1501-2000 TL arasında bir gelire sahip olduğu ve %26.3'ünün 1000-1500 TL arasında bir gelire sahip olduğu belirlenmiştir. Devamsızlık yapma sebebi hastalık olanların %49.5'i 2001 TL ve üzeri bir gelire sahip olduğu, %26.7'si aylık 1501-2000 TL arasında bir gelire sahip olduğu, %23.8'inin de 1000-1500 TL arasında bir gelire sahip olduğu belirlenmiştir. Keyfi amaçlı devamsızlık yapanların %62.8'inin 2001 TL ve üzeri bir gelire sahip olduğu, %30.2'sinin 1501-2000 TL arasında bir gelire sahip olduğu ve %7'sinin de 1000-1500 TL arasında bir gelire sahip olduğu belirlenmiştir. Ayrıca yapılan ki-kare test analizi sonucuna göre gruplar arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır($p >0.05$).

Tablo 37: Araştırmaya katılan öğrencilerin babasının öğrenim durumu ve devamsızlık yapma sebebi çapraz tablo(Ki-kare analizi)

	GRİP		HASTALIK		KEYFİ		Toplam	
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%
İlkokul	2	10.0	25	25.3	15	34.9	42	25.9
Ortaokul	4	20.0	24	24.2	9	20.9	37	22.8
Lise	7	35.0	26	26.3	14	32.6	47	29.0
Üniversite	7	35.0	21	21.2	4	9.3	32	19.8
Yüksek Lisans	0	0.0	3	3.0	1	2.3	4	2.5
Toplam	20	100.0	99	100.0	43	100.0	162	100.0

$$X^2(8, n=162)=9.683, p=0.288 > 0.05$$

Tablo 37 de araştırmaya katılan kişilerin babalarının eğitim durumu ile devamsızlık yapan öğrencilerin devamsızlık sebepleri arasında ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucuna göre, okulda küçük hastalıklar (grip, soğuk algınlığı vb.)’dan ötürü devamsızlık yapanların %35’inin babasının lise mezunu olduğu, %35’inin babasının üniversite mezunu olduğu, %20’sinin babasının ortaokul mezunu olduğu, %10’unun babasının ilkokul mezunu olduğu belirlenmiştir. Hastalık sebebiyle okula devamsızlık yapanların %26.3’ünün babasının lise mezunu olduğu, %25.3’ünün babasının ilkokul mezunu olduğu, %24.2’sinin babasının ortaokul mezunu olduğu, %21.2’sinin babasının üniversite mezunu olduğu ve %3’ünün de babasının yüksek lisans mezunu olduğu belirlenmiştir. Okula keyfi sebeplerden ötürü devamsızlık yapanların ise %34.9’unun babasının ilkokul mezunu olduğu, %32.6’sının babasının lise mezunu olduğu, %20.9’unun babasının ortaokul mezunu olduğu, %9.3’ünün babasının üniversite mezunu olduğu ve %2.3’ünün de babasının yüksek lisans mezunu olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca yapılan ki-kare analizi test sonucuna göre gruplar arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p > 0.05$).

Çalışmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun annelerinin ev hanımı olması, babalarının da evin geçimini sağlamaya yükümlü olmasından dolayı anneleriyle daha fazla vakit geçirmektedir. Babalarının eğitim durumu çocukların devamsızlık yapma nedenleri arasında etkisi olsa da bu çok azdır. Bunun baba ve çocuklar arasındaki iletişim eksikliğinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Tablo 38: Araştırmaya katılan öğrencilerin annesinin öğrenim durumu ve devamsızlık yapma sebebi çapraz tablo(Ki-kare analizi)

	GRİP VB.		HASTALIK (BEDENSEL)		KEYFİ		Toplam	
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%
İlkokul	3	15.8	50	50.0	18	41.9	71	43.8
Ortaokul	6	31.6	22	22.0	17	39.5	45	27.8
Lise	6	31.6	20	20.0	4	9.3	30	18.5
Üniversite	4	21.1	7	7.0	3	7.0	14	8.6
Yüksek Lisans	0	0.0	1	1.0	1	2.2	2	1.2
Toplam	19	100.0	100	100.0	43	100.0	162	100.0

$$X^2(8, n=162)=16.127, p=0.041 < 0.05$$

Tablo 38 de araştırmaya katılan kişilerin annelerinin eğitim durumu ile devamsızlık yapan öğrencilerin devamsızlık sebepleri arasında ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucuna göre, okulda küçük hastalıklar (grip, soğuk algınlığı vb.)’dan ötürü devamsızlık yapanların %31.6’sının annesinin ortaokul mezunu olduğu, %31.6’sının annesinin lise mezunu olduğu, %21.1’inin annesinin üniversite mezunu olduğu, %15.8’inin annesinin ilkokul mezunu olduğu belirlenmiştir. Okula hastalıktan ötürü devamsızlık yapanların %50’sinin ilkokul mezunu olduğu, %22’sinin annesinin ortaokul mezunu olduğu, %20’sinin annesinin lise mezunu olduğu, %7’sinin annesinin üniversite mezunu olduğu ve %1’inin de annesinin yüksek lisans mezunu olduğu belirlenmiştir. Okula keyfi sebeplerden ötürü devamsızlık yapanların ise %41.9’unun annesinin ilkokul mezunu olduğu, %39.5’inin annesinin ortaokul mezunu olduğu, %9.3’ünün annesinin lise mezunu olduğu, %7’sinin annesinin üniversite mezunu olduğu ve %2.2’sinin de annesinin yüksek lisans mezunu olduğu belirlenmiştir. Ayrıca yapılan ki-kare analizi test sonucuna göre iki grup arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır($p<0.08$). Bu ilişkide öğrenim düzeyi düşükken keyfi sebeplerden ötürü okula devamsızlık yapanların sayısının yüksek olduğu, öğrenim düzeyi yükseldikçe hastalık ve küçük hastalıklar (grip, soğuk algınlığı vb.)’dan ötürü okula devamsızlık yapanların sayısının arttığı belirlenmiştir.

Tablo 39: Araştırmaya katılan öğrencilerin okula bakış açısı ile aylık gelir grupları çapraz tablo(Ki-kare analizi)

	1000-1500 TL		1501-2000 TL		2001+		Toplam	
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%
Eğitim yuvası	73	83.9	110	84.0	193	75.4	376	79.3
Eğlence	0	0	0	0	2	0.8	2	0.4
Okul	0	0	0	0	1	0.4	1	0.2
Sosyalleşmenin yeri	0	0	1	0.8	3	1.2	4	0.8
Zoraki iş	14	16.1	20	15.3	57	22.3	91	19.2
Toplam	87	100.0	132	100.0	261	100.0	480	100.0

$$X^2(8, n=474)=7.458, p > 0.05$$

Tablo 39 da araştırmaya katılan kişilerin okulu ne olarak gördükleri ile aylık hane gelir grubu arasında ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucuna göre, aylık geliri 1000-1500 TL arasında olanların %83.9'u okulu eğitim yuvası olarak görmekte, %16.1'i de zoraki bir iş olarak görmektedir. Aylık geliri 1501-2000 TL arasında olanların %84'ü okulu eğitim yuvası olarak görmekte, %15.3'ü zoraki bir iş olarak görmekte ve %0.8'i de sosyalleşmenin yeri olarak görmektedir. Aylık geliri 2001 TL ve üzerinde olanların ise %75.4'ü okulu eğitim yuvası olarak görmekte, %22.3'ü zoraki bir iş olarak görmekte, %1.2'si sosyalleşmenin yeri olarak görmekte, %0.8'i eğlence olarak, %0.4'ü de okul olarak görmektedir. Gruplar arasında yapılan ki-kare test analizi sonucuna göre iki faktör arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır($p > 0.05$).

Tablo 40: Araştırmaya katılan öğrencilerin okula neyle ulaşım sağladığı ile aylık hane geliri çapraz tablo(Ki-kare analizi)

Aylık Gelir	ARABA		SERVİS		YÜRÜYEREK		Toplam	
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%
1000-1500 TL	11	15.9	4	6.7	72	20.5	87	18.1
1501-2000 TL	17	24.6	13	21.7	102	29.1	132	27.5
2001+ TL	41	59.4	43	71.7	177	50.4	261	54.4
Toplam	69	100.0	60	100.0	351	100.0	480	100.0

$$X^2(4, n=480)=11.519, p=0.021 < 0.05$$

Tablo 40 ta araştırmaya katılan kişilerin okula ulaşım yöntemi ile aylık bireysel gelirleri arasında ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucuna göre, okula araba ile ulaşım sağlayanların %59.4'ünün aylık 2001 TL ve üzeri geliri olduğu, %24.6'sının aylık 1501-2000 TL arasında geliri olduğu ve %15.9'unun da aylık 1000-1500 TL arasında gelire sahip olduğu belirlenmiştir. Servis ile gidenlerin %71.7'sinin aylık 2001 TL ve üzeri gelirinin olduğu, %21.7'sinin aylık 1501-2000 TL arasında bir gelire sahip olduğu ve %6.7'sinin de aylık 1000-1500 TL arasında bir gelire sahip olduğu belirlenmiştir. Okula yürüyerek ulaşım sağlayanların ise %50.4'ünün aylık 2001 TL ve üzeri gelire sahip olduğu, %29.1'inin aylık 1501-2000 TL aylık gelire sahip olduğu ve %20.5'inin de aylık 1000-1500 TL arasında gelire sahip olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca gruplar arasında yapılan ki-kare test analizi sonucuna göre iki grup arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır. Bu ilişkinin aylık gelir düştükçe okula yürüyerek ulaşım sağlayanların sayısının artmasından ve aylık gelir arttıkça okula servis ve özel araçla ulaşım sağlayanların sayısının artmasından kaynaklandığı düşünülmektedir($p < 0.05$).

Ailelerin aylık hane gelirinin düşmesiyle birlikte okula servis veya yürüyerek gelenlerin sayısının arttığı gözlemlenmiştir. Bunda ailelerin ekonomik durumlarının yüksek olmasından ötürü çocuklarına sunmuş oldukları imkânların artmasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 41: Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetleri ile okula devamsızlık yapma nedenleri çapraz tablo(Ki-kare analizi)

Devamsızlık Yapma Nedeni	KADIN		ERKEK		Toplam	
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%
Küçük Hastalıklar (Grip, soğuk algınlığı vb.)	13	17.8	7	7.6	20	12.1
Bedensel Hastalıklar(Diğer)	41	56.2	60	65.2	101	61.2
Keyfi	19	26.0	25	27.2	44	26.7
Toplam	73	100.0	92	100.0	165	100.0

$$X^2(2, n=165)=4.058, p=0.131 > 0.05$$

Tablo 41 de araştırmaya katılan kişilerin okulda devamsızlık yapma sebebi ile ciniyet arasında ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucuna göre, Kadınların %56.2'sinin hastalık nedeniyle okula devamsızlık yaptığı, %26'sının keyfi

nedenlerden dolayı devamsızlık yaptığı ve %17.8'inin de küçük hastalıklar (grip, soğuk algınlığı vb.)'dan ötürü okula devamsızlık yaptığını belirlenmiştir. Erkeklerin ise %65'sinin hastalıktan dolayı okula devamsızlık yaptığını, %7.6'sının küçük hastalıklar (grip, soğuk algınlığı vb.)'dan ötürü okula devamsızlık yaptıkları belirlenmiştir. Ayrıca yapılan ki-kare test analizi sonucuna göre gruplar arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p > 0.05$).

5.TARTIŞMA

Yapılan bu çalışmada “Okul Sosyal Hizmeti Bağlamında Ortaokul Öğrencilerinin Refah Düzeylerinin Devamsızlık Durumlarına Etkisinin İncelenmesi” ele alınmıştır. Çalışmanın bu bölümünde ise, çalışma içerisinde yer alan bulgularda dikkat çeken noktalar tartışılmıştır.

Yıldız (2011)’ın Kırşehir’de yapılan ilköğretim öğrencilerinin devamsızlık sebeplerinin araştırılması isimli çalışmasının sonuçlarına göre çalışmaya katılanların çoğunluğunun annesinin ev hanımı olduğu tespit edilmiştir. Yapılan bu çalışmanın sonuçları göz önüne alındığında çalışmanın sonuçları ile yaptığımız çalışma arasında paralellik olduğu belirlenmiştir.

Yıldız (2011)’ın Kırşehir’de yapılan ilköğretim öğrencilerinin devamsızlık sebeplerinin araştırılması isimli çalışmasının sonuçlarına göre çalışmaya katılanların %50,6’sının annesinin öğrenim durumunun ilkokul olduğu belirlenmiştir. Buna göre de yapılan çalışma ile Yıldız (2011)’ın çalışması arasında benzerlik olduğu tespit edilmiştir.

Yıldız (2011)’ın Kırşehir’de yapılan ilköğretim öğrencilerinin devamsızlık sebeplerinin araştırılması isimli çalışması ile yapılan çalışmanın sonuçları göz önünde bulundurulduğunda iki çalışmanın sonuçları arasında benzerlik olduğu belirlenmiştir.

Gökçearslan ve Seferoğlu (2010)’nun evde bilgisayar kullanımına ilişkin yapmış olduğu çalışmasına göre öğrencilerin bir oturumda bilgisayar başında geçirmiş oldukları süreler bakıldığında, büyük çoğunluğunun 0-2 saat bilgisayar başında vakit geçirdikleri tespit edilmiştir. Gökçearslan ve Seferoğlu (2010)’nun yapmış olduğu çalışma ile yaptığımız çalışma arasında bilgisayar başında vakit geçirme süreleri arasında benzerlik olduğu belirlenmiştir.

Kadı (2000) tarafından yapılan “Adana il merkezindeki ilköğretim okulu öğrencilerinin sürekli devamsızlık nedenleri isimli çalışmanın sonuçları göz önüne alındığında; çalışmaya katılanların devamsızlık sebepleri, ailenin ekonomik anlamda yetersiz olmasından dolayı çocuklarını sürekli okula gönderemediği ve onların işgücünden yararlandıkları, ailenin çocuğuna ilgi göstermemesi, mevsimlik işler yapan ailelerin beraberinde çocuklarını da işe götürmeyi istemeleri gibi nedenlerden dolayı devamsızlık yaptıkları belirlenmiştir. Yapılan bu çalışmanın sonuçları göz önünde

bulundurulduğunda öğrencilerin ekonomik durumlarının Kadı(2000)'nin çalışmasına göre daha yüksek olmasından ötürü keyfi nedenlerden ötürü devamsızlık yapma sebeplerinin arttığı düşünülmektedir. Öğrenciler ekonomik anlamda kendini yeterli hissettiklerinde devamsızlık yapması keyfi nedenlerden ötürü olmaktadır.

Yıldız (2011)'ın Kırşehir'de yapılan ilköğretim öğrencilerinin devamsızlık sebeplerinin araştırılması isimli çalışmasının sonuçlarına göre öğrencilerin %87,5'inin tekrar eden bir hastalığının olmadığı belirlenmiştir. Yapılan bu çalışmanın sonuçları göz önünde bulundurulduğunda Yıldız (2011)'in çalışmasının sonuçlarıyla benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir.

Yıldız (2011)'ın Kırşehir'de yapılan ilköğretim öğrencilerinin devamsızlık sebeplerinin araştırılması isimli çalışmasının sonuçlarına göre öğrencilerin boş zamanlarında genellikle müzik dinlediği, spor yaptığı, telefonla vakit geçirdiği ve kitap okuyup ders çalıştığı belirlenmiştir. Yapılan bu çalışmanın sonuçları göz önüne alındığında Yıldız (2011)'in çalışması sonuçları arasında paralellik gösterdiği, öğrencilerin genellikle boş zamanlarında ders çalıştıkları, telefonla vakit geçirdikleri, belirlenmiştir.

Yıldız (2011)'ın Kırşehir'de yapılan ilköğretim öğrencilerinin devamsızlık sebeplerinin araştırılması isimli çalışmasının sonuçlarına göre öğrencilerin en çok sevdiği dersin %24.1 ile Matematik olduğu tespit edilmiştir. Yapılan bu çalışmanın sonuçları göz önünde bulundurulduğunda Yıldız (2011)'in çalışmasıyla benzerlik gösterdiği belirlenmiştir. Öğrencilerin en çok sevdikleri dersin matematik olması iki çalışmanın da ortak bir sonucudur.

Matematik dersi gibi zor olduğu düşünülen derslerin sevilmesinde ve bu derslerde başarılı olunmasında öğretmenin de önemli bir rolü olduğu düşünülebilir. Bu noktada yapılan çalışmada öğrencilerin matematiği en çok sevdiği ders olarak görmesinde öğretmenlerin öğrencilere olan yaklaşımları ve verdikleri matematik dersini öğrencilere sevdirmelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Aynı zamanda matematik dersi çoğu öğrenci tarafından korkulan ve çok zor bir ders olarak görülmektedir. Bunun sebebi olarak da genelde kişinin çevresinden aile içerisinde edinilen söylemlerden ya da kişilerin yaşamış oldukları tecrübelerden dolayı bu derse karşı ön yargılı olabilmektedir. Matematiğe karşı geliştirilen bu olumsuz tavırdan sonra genelde Türkiye toplumunda matematiği sadece zeki insanların yapabileceği herkesin

yapamayacağı gibi bir kanıya varılmıştır. Bu şekilde düşünmeyle birlikte öğrencilerin bu derse çalışmamasına ve ön yargıyla yaklaşmasından dolayı yapamamasına ve dersi sevmemesine neden olduğu düşünülmektedir.

Özen ve diğerleri (2012)'nin İlköğretim okulu öğrencilerinin okula, aileye ve sosyal çevreye ilişkin değer yargıları isimli çalışmasına göre, okula bakış açılarının genel olarak olumlu ve öğrencilerin okulun gerçek önemini farkında oldukları görülmüştür. Yapılan bu çalışma ile çalışmamız arasında bu noktada bir benzerlik olduğu görülmüştür. Yapılan her iki çalışmada da öğrencilerin büyük çoğunluğu okulun eğitim yuvası olduğunun bilincinde olduğu genel olarak okula karşı olumlu bir tavır içerisinde oldukları bunun da öğrencilerin eğitime, okula önem verdiklerinin göstergesi olduğu düşünülebilir.

Gökçearslan ve Seferoğlu (2010)'nun evde bilgisayar kullanımına ilişkin yapmış olduğu çalışmasına göre bilgisayar kullanımının süresinin öğrencilerde giderek arttığı ve buna sebep olan etkenler arasında, oyun programlarını kullanabilmek ile en çok ilintili olduğu tespit edilmiştir. Buna göre yapılan bu çalışma ile Gökçearslan ve Seferoğlu (2010)'nun çalışması arasında farklılık olduğu, yapılan çalışmamızda öğrencilerin bilgisayar kullanım süreleri giderek kullanımın azaldığı yapılan diğer çalışmada ise bu sürenin artış gösterdiği gözlemlenmiştir.

Öğrencilerin sınıf düzeyi arttıkça evde bilgisayar üzerinde vakit geçirme sürelerinin azaldığı görülmüştür. Bunda okul içerisinde almış oldukları eğitim sonrasında öğrencilerin bilinçlenmeye başladıkları, liseye geçiş döneminde hazırlanmış oldukları liseye giriş sınavlarına çalışmaları gibi nedenlerden ötürü bilgisayar başında geçirmiş oldukları sürelerin azaldığı düşünülmektedir.

Yıldız (2011)'in Kırşehir'de yapılan ilköğretim öğrencilerinin devamsızlık sebeplerinin araştırılması isimli çalışmasının sonuçlarına göre evinde bilgisayar olmayan öğrencilerin %55,5 olduğu tespit edilmiştir. Yapılan bu çalışmanın sonuçları göz önünde bulundurulduğunda Yıldız (2011)'in aksine çalışmamıza katılan öğrencilerin %69,8'inin evinde bilgisayar olduğu tespit edilmiştir. Bunda ekonomik düzeyi yüksek öğrencilerin çalışmaya dâhil edilmesinden kaynaklandığı bundan dolayı ekonomik düzeyi yüksek olan öğrencilerin genel itibarıyla evlerinde bilgisayar olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerden ekonomik durumu iyi olan öğrencilerin devamsızlık sürelerinin biraz da olsa artmasında refah düzeylerinin etkisi olduğu düşünülmektedir. Öğrenciler maddi imkânlarının yeterli olmasından dolayı okul dışında arkadaşlarıyla farklı etkinlikler yapma imkanı bulabilmekte, özellikle ergenlik dönemlerinde kendini keşfetme çabası içerisinde olduğundan dolayı sürekli farklı şeylere yönelebilmektedir.

Yıldız (2011)'ın Kırşehir'de yapılan ilköğretim öğrencilerinin devamsızlık sebeplerinin araştırılması isimli çalışmasının sonuçlarına göre ailenin aylık gelirin e bakıldığında, 500-1000 TL aylık gelire sahip olanların %43.3 olduğu belirlenmiştir. Yapılan bu çalışmanın sonuçları göz önünde bulundurulduğunda çalışmamıza katılanların refah düzeylerinin buna göre daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bunda özel okulda okuyan öğrencilerin çalışmaya dâhil edilmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun annelerinin ev hanımı olması, babalarının da evin geçimini sağlamala yükümlü olmasından dolayı anneleriyle daha fazla vakit geçirmektedir. Babalarının eğitim durumu çocukların devamsızlık yapma nedenleri arasında etkisi olsa da bu çok azdır. Bunun baba ve çocuklar arasındaki iletişim eksikliğinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin aile içerisinde en çok anneleriyle iletişim halinde olduğu görülmüştür. Bunda çalışmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun annelerinin ev hanımı olmasından kaynaklandığı görülmektedir. Annelerin eğitim durumu yükseldikçe aile içerisinde çocuklarıyla daha etkili bir iletişim sağladığı bunun çocuklarının devamsızlık yapmamasında veya devamsızlık yapma nedenlerine etkisi olduğu düşünülmektedir. Bilinçli bir anne çocuğuna eğitim ile ilgili doğru bir yöntemle yaklaştığında çocuk derslere daha fazla ilgi gösterebilmekte ve okuldaki derslerine daha fazla önem verebilmektedir.

Ailenin maddi imkânları arttıkça çocuğuna eğitim hayatında sunacağı olanaklar daha fazla artmaktadır. Fakat çocuğuna sadece maddi imkânları sunmak, çocuğun sağlıklı gelişimi için yeterli değildir. Çocuğun eğitiminde özellikle orta öğretim yıllarında bir destekçisi olmak, eğitim hayatında zorlandığı noktalarda onun yanında olduğunu hissettirmek, sosyalleşmesini sağlamak gibi şeylerde onun gelişmesi ve kendini güçlü hissetmesine neden olmaktadır. Çalışmaya katılan çocukların okumuş oldukları okulun

bir eğitim yuvası olduğunu hissetmesi bu noktada ailenin çocuğuna sunmuş olduğu imkânlardan da kaynaklandığı düşünülmektedir.

Ailelerin aylık hane gelirinin düşmesiyle birlikte okula servis veya yürüyerek gelenlerin sayısının arttığı gözlemlenmiştir. Bunda ailelerin ekonomik durumlarının yüksek olmasından ötürü çocuklarına sunmuş oldukları imkânların artmasından kaynaklanmaktadır.

Veenstra and et al. (2010)'ın yapmış olduğu —"*Truancy in late elementary and early secondary education: The influence of social bonds and self-control— the Trails study*" isimli araştırmada öğrencilerin devamsızlık nedeni olarak, çocuğun aile ve öğretmenlerle olan iletişim eksikliği olduğu, öğrencilerin arkadaşlarıyla sosyal bağlarının da devamsızlık ile ilgili hiçbir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca bunların dışında devamsızlık nedenlerinin risk faktörleri arasında erkek olmak, erken ergenlik gelişimi gibi nedenlerden dolayı da erkek öğrencilerin daha çok devamsızlığa meilli oldukları belirlenmiştir. Yapılan bu çalışmamızda ise erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre hastalık, keyfi ve küçük hastalıklar (grip, soğuk algınlığı vb.)'dan dolayı devamsızlık yapmaya daha fazla meilli oldukları belirlenmiştir. Bu noktada çalışmamızdaki sonuçların Veenstra'nın çalışması ile paralellik gösterdiği söylenebilir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, “Okul Sosyal Hizmeti Bağlamında Ortaokul Öğrencilerinin Refah Düzeylerinin Devamsızlık Durumlarına Etkisinin İncelenmesi” adlı araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda aşağıda çalışmaya ilişkin sonuçlar ve bu sonuçlara yönelik öneriler yer almaktadır.

6.1. Sonuçlar

Araştırmaya katılanların yarısından fazlasının erkekler olmasına rağmen katılımcılar arasında anlamlı bir farkın olmadığı birbirine yakın sayıda erkek ve kadın katılımcıların olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmaya katılanların, %60,4’ünün Emine Seviye Divrik İlköğretim Okulu’nda, %18,7’sinin Vali Kemal Nehrozoğlu İlköğretim Okulu’nda, %14,4’ünün Özel Vizyon Koleji’nde ve %6,6’sının Özel Medeniyet Koleji’nde okuduğu belirlenmiştir. Buna göre katılımcıların, %60,4’ünün Emine Seviye Divrik İlköğretim Okulu’nda okuyan öğrencilerden oluşmaktadır.

Çalışmaya ilişkin bulgular göz önünde bulundurulduğunda, araştırmaya katılanlardan 6.7.8. sınıfta okuyanların sayılarının birbirlerine yakın olduğu en yüksek katılımın da 7. Sınıflardan oluştuğu tespit edilmiştir. Buna göre çalışmada %36,3 ile 7. sınıf öğrencilerinin çoğunluğu sağlayan grup olduğu ve yapılan ikili karşılaştırmalarda sayıların homojen dağılım sağladığı görülmektedir.

Araştırmaya katılanların, %52,9’unun 12-13 yaş grubunda olduğu, ikinci olarak %36,4 ile 14-15 yaş grubundan oluştuğu görülmektedir. Devamında ise %8,2 ile 10-11 yaş grubu, %2,5 ile 16+ yaş grubundan oluşmaktadır. Ayrıca çalışmaya katılanların yaş ortalaması, 13.19; standart sapması, 1.141, en küçük yaşın 11 ve en büyük yaş da 16’dır.

Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş gruplarının sadece 12-15 arasına yığılmasının öğrencilerin okula başlama yaşlarının 6 olmasından kaynaklandığı 10-11 ve 16+ yaş grubunda ise okula erken başlama, okula geç başlama veya sınıfta kalma gibi nedenlerden dolayı az da olsa bir katılım olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin evde beraber yaşadıkları kişilere ilişkin bilgilere bakıldığında, %89,3'ünün anne ve babasıyla birlikte yaşadığı geriye kalan %10,7' sinin de bazılarının annesiyle veya babasıyla ayrı yaşadığı belirlenmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %89,3'ünün anne ve babasıyla birlikte yaşadığı belirlenmiştir.

Çalışmaya katılanların %62'sinin ebeveynlerinin boşanması sonucu ve %38'inin de ebeveynlerinden birinin vefatı sonucunda sadece anne veya babasından birisiyle yaşadığı belirlenmiştir.

Araştırmanın bulguları göz önünde bulundurulduğunda çalışmaya katılanların %61'inin 1-3 arasında kardeşe sahip olduğu, %21,8'inin 5 ve üzeri kardeşe sahip olduğu ve %14,2'sinin de 4-5 arasında kardeşe sahip olduğu belirlenmiştir. Bunun sonucunda araştırmaya katılanların katılanların %61' inin 1-3 arasında kardeşe sahip olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılanların, %88,9'unun herhangi bir kronik hastalığının olmadığı ve %11,1'inin de kronik hastalığının olduğu belirlenmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %88,9'unun herhangi bir kronik hastalığının olmadığı tespit edilmiştir.

Çalışmaya katılanların, %92,6'sının odasında kendisiyle birlikte 1-3 arasında kişinin kaldığı kendisiyle birlikte yaşadığı, %76,2' sinin odasında 4-5 arasında kişiyle birlikte kaldığı ve ve %1,2'sinin de odasında 5 veya üzerinde kişi ile birlikte yaşadığı belirlenmiştir. Bunlar göz önünde bulundurulduğunda araştırmaya katılanların %92,6'sının odasında 1-3 arasında kişiyle birlikte yaşamaktadır.

Çalışmaya ilişkin bulgular incelendiğinde, çalışmaya katılan öğrencilerin %28. 4'ünün ortaokul mezunu olduğu, %27. 6'sının ilkokul mezunu olduğu, %26. 5'inin lise mezunu olduğu, %14'ünün üniversite mezunu olduğu ve %3. 5'inin yüksek lisans mezunu olduğu belirlenmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %28,4'ünün babalarının öğrenim durumunun ortaokul olduğu belirlenmiştir.

Araştırmaya katılanların annelerinin öğrenim durumları incelendiğinde %44,7'sinin ilkokul mezunu olduğu, %25,6'sının ortaokul mezunu olduğu, %21,4'ünün lise mezunu olduğu, %6,5'inin üniversite mezunu olduğu, %1,7'sinin de yüksek lisans mezunu olduğu belirlenmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %44,7'sinin annelerinin öğrenim durumunun ilkokul olduğu belirlenmiştir.

Çalışmaya katılanların %85'inin evinde anne, baba ve kardeşleri dışında kimsenin yaşamadığı, %15'inin ise anne, baba ve kardeşleri dışında birilerinin yaşadığı belirlenmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %85'inin evinde anne, baba ve kardeşleri dışında kimsenin yaşamadığı tespit edilmiştir.

Çalışmaya ilişkin sonuçlar incelendiğinde araştırmaya katılanların %65.71'inin anne, baba ve kardeşleri dışında kendileriyle birlikte büyükanne, büyükbaba veya her ikisinin yaşadığı, %20'sinin amca, dayı veya her ikisinin yaşadığı, %8.57'sinin yeğenin yaşadığı, %4.29'unun damat, yenge veya her ikisinin yaşadığı ve %1.43'ünün kendisiyle birlikte teyze, hala veya her ikisinin yaşadığı belirlenmiştir. Buna göre araştırmaya katılanlardan anne, baba veya kardeşleri dışında evlerinde kalan kişilerin %65.71'inin büyükanne veya büyükbaba olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmanın bulguları incelendiğinde, araştırmaya katılanların %74.5'inin mesleğinin ev hanımı olduğu, %19.3'ünün serbest meslek-diğer ile uğraştığı, %3.9'unun memur ve %2.3'ünün de esnaf olduğu tespit edilmiştir. Buna göre araştırmaya katılan öğrencilerin %74.5'inin annesinin mesleğinin ev hanımı olduğu belirlenmiştir.

Çalışmaya ilişkin sonuçlar incelendiğinde araştırmaya katılanların %84.1'inin serbest meslek-diğer ile uğraştığı, %11'inin esnaf olduğu ve %4.9'unun da memur olduğu tespit edilmiştir. Buna göre araştırmaya katılan öğrencilerin %84.1'inin babasının mesleğinin serbest meslek-diğer olduğu belirlenmiştir.

Çalışmaya katılanların %54.4'ünün hane gelirinin aylık 2001 TL ve üzerinde olduğu, %27.6'sının 1501 TL – 2000 TL arasında bir gelire sahip olduğu ve %18'inin de 1000 TL – 1500 TL arasında bir gelire sahip olduğu tespit edilmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %54.4'ünün aylık hane gelirinin 2001 TL ve üzerinde olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılanların %73.7'sinin yaşadıkları evin kendi evleri olduğu, %26.3'lük kısmında yaşadıkları evin kiralık olduğu belirlenmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %73.7'sinin yaşadıkları evin kendilerine ait olduğu belirlenmiştir.

Çalışmaya katılanların %86.6'sının aylık ev kirasının 500 TL – 1000 TL arasında olduğu, %13,4'ünün de aylık kira bedeli 1001 TL – 1500 TL ve 1501 TL veya üzerinde olduğu saptanmıştır. Buna göre araştırmaya katılanlardan kirada oturanların %86.6'sının aylık kirasının 500 TL – 1000 TL arasında olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılanların %70'inin evinin doğalgaz ile ısındığı, %30'unun evinin kömür ve elektrikli soba ile ısındığı tespit edilmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %70'inin evinin doğalgaz ile ısındığı belirlenmiştir. Bunda araştırmanın en geniş örnekleme olan İstanbul'un doğalgaz kullanımından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışmaya katılanların yaklaşık %80.3'ünün ev içerisinde kendisine ait odasının olduğu %19.7'sinin de ev içerisinde kendisine ait odasının olmadığı tespit edilmiştir. Bundan yola çıkarak, araştırmaya katılanların %80.3'ünün kendisine ait odasının olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmanın bulguları göz önünde bulundurulduğunda çalışmaya katılanların %69.8'inin ev içerisinde kendisine ait bilgisayarının olduğu, %30.2'sinin ev içerisinde kendisine ait bilgisayarının olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %69.8'inin kendisine ait bilgisayarının olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılanların %60.6'sının okuldan sonra 1-3 saat arasında bilgisayarda vakit geçirdiği, %32.1'inin okuldan sonra 6 saat ve üzeri bilgisayarda vakit geçirdiği ve %7.3'ünün de 4-6 saat arasında okuldan sonra bilgisayarda vakit geçirdiği belirlenmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %60.6'sının okuldan sonra 1-3 saat arasında vakit geçirdiği tespit edilmiştir.

Çalışmadan elde edilen bulgular göz önünde bulundurulduğunda araştırmaya katılanların %41.8'i ailesiyle 6 saat ve üzerinde vakit geçirdiği, %35.4'ü 4-6 saat arasında bir vakit geçirdiği ve %22.8'inin de ailesiyle 1-3 saat arasında günlük vakit geçirdiği belirlenmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %41.8'i ailesiyle birlikte günde 6 saat ve üzeri vakit geçirmektedir.

Araştırmaya katılanların %65.4'ünün anneleri ile iletişiminin çok iyi olduğu, %24.7'sinin iyi olduğu, %8.7'sinin ne iyi ne de kötü olduğu, %1'inin kötü olduğu ve %0.2'sinin de çok kötü olduğu belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin anneleriyle olan iletişimleri beş puan üzerinden hesaplandığında (Güçlü iletişim=5, Sağlıksız iletişim=1) öğrencilerin anneleriyle iletişimine ilişkin puan ortalamalarının 4.54 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %65.4'ünün anneleriyle iletişiminin çok iyi olduğu belirlenmiştir.

Çalışmaya katılanların %62.7'sinin babaları ile iletişiminin çok iyi olduğu, %24.6'sının iyi olduğu, %9.6'sının ne iyi ne de kötü olduğu, %1.7'sinin kötü olduğu ve

%1.5'inin de çok kötü olduğu belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin babalarıyla olan iletişimleri beş puan üzerinden hesaplandığında (Güçlü iletişim=5, Sağlıksız iletişim=1) babalarıyla iletişimine ilişkin puan ortalamalarının 4.45 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %62.7'sinin babalarıyla iletişiminin çok iyi olduğu belirlenmiştir.

Çalışmaya ilişkin bulgular incelendiğinde araştırmaya katılanların %62.9'unun haftasonları saat 08.00 – 10.00 arasında uyandığı, %26.3'ünün saat 10.01 – 12.00 arasında uyandığı ve %10.8'inin de 12.01 ve sonrasında uyandığı belirlenmiştir. Buna göre araştırmaya katılan öğrencilerin %62.9'unun haftasonları sabah erken uyandığı tespit edilmiştir. Okul günleri-haftaiçi erken uyandığıklarından dolayı haftasonları da erken uyandığıkları düşünlmektedir.

Araştırmaya katılanların %61.2'sinin bedensel hastalıklardan ötürü hastalık sebebiyle devamsızlık yaptığı, %26.7'sinin keyfi nedenlerden dolayı devamsızlık yaptığı, %12.1'inin de küçük hastalıklar (grip, soğuk algınlığı vb.)'dan ötürü devamsızlık yaptığı tespit edilmiştir. Buna göre öğrencilerin devamsızlık yapma sebeplerine bakıldığında g%61.2'sinin bedensel hastalıktan ötürü devamsızlık yaptıkları belirlenmiştir.

Çalışmaya katılanların %72.3'ünün servisle okula ulaşım sağladığı, %14.4'ünün özel araçla okula ulaşım sağladığı, %12.9'unun da okula yürüyerek ulaşım sağladığı belirlenmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %72.3'ünün okula servisle ulaşım sağladıkları tespit edilmiştir.

Çalışmaya katılanların %34.9'unun haftasonlarını genellikle ders çalışarak değerlendirdiği, %12.6'sının genellikle ailesiyle vakit geçirdiği, %9.9'unun genellikle telefonla vakit geçirdiği, %7.6'sının genellikle ödev yaptığı, %7.6'sının genellikle bilgisayarda vakit geçirdiği, %6.7'sinin genellikle arkadaşlarıyla oyun oynadığı, %6.5'inin genellikle televizyonda vakit geçirdiği, %5.9'unun genellikle arkadaşlarıyla vakit geçirdiği, %4.8'inin genellikle spor aktiviteleriyle uğraştığı, %2.3'ünün genellikle sosyal medyaya takıldığı, %0.6'sının genellikle dinlendiği, %0.4'ünün genellikle müzik dinlediği ve %0.2'sinin de genelde tek başına kaldığı belirlenmiştir. Buna göre öğrencilerin %34.9'unun haftasonları ders çalışarak vakit geçirdikleri tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılanların %30.72'sinin matematik, %26.27'sinin İnkılap, %12.08'inin Bilişim sistemleri, %7.84'ünün İngilizce, %7.63'ünün Türkçe, %3.39'unun Sosyal, %2.75'inin Beden Eğitimi, %1.69'unun Fen Bilgisi, %1.27'sinin Kulüp, %1.06'sinin Resim, %0.42'sinin Müzik, %0.42'sinin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, %0.21'inin Spor ile ilgili dersleri ve %0.21'inin İspanyolca Dili dersini çok sevdiği belirlenmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %30.72'sinin en çok sevdiği dersin matematik olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmaya ilişkin bulgular göz önüne alındığında araştırmaya katılanların %79.54'ü okulu eğitim yuvası olarak görmekte, %19.21'i zoraki bir iş olarak görmekte, %0.84'ü Sosyalleşmenin yeri olarak görmekte ve %0.42'si de eğlence merkezi olarak görmektedir. Buna göre öğrencilerin %79.54'ü okulu eğitim yuvası olarak gördükleri tespit edilmiştir.

Çalışmaya katılanların %30.23'ü Matematik, %14.73'ü Fen Bilgisi, %10.59'u Türkçe, %8.53'ü Sosyal, %8.27'si İngilizce, %6.98'i Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, %6.20'si Müzik, %5.43'ü Beden Eğitimi, %4.39'u Bilişim Sistemleri, %3.62'si Resim, %0.78'i İnkılap ve %0.26'si İspanyolca dersini hiç sevmediği belirlenmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %30.23'ü Matematik dili dersini sevmedikleri belirlenmiştir.

Araştırmaya katılanların %24.12'si okul olmaması durumunda çalışacağını düşünmekte, %23.30'u gelecek ile ilgili bir takım çalışmalar yapmayı düşünceği, %15.46'sı bazı şeyleri kendisi öğrenmeye çalışır, %13.20'si hiçbir şey yapmaz, %8.87'si eğlenmeyi tercih ederdi, %6.60'ı dinlenirdi ve %5.57'si de spor yapmakla uğraşacağını belirtmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %24.12'si okul olmaması durumunda çalışmayı düşündüğü tespit edilmiştir.

Okuldan sonra bilgisayarda vakit geçirme sürelerine ile sınıf düzeyleri arasında ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucuna göre, okuldan sonra bilgisayarda 1-3 saat arasında çalışanların %39'unun 8. Sınıf öğrencisi olduğu, okuldan sonra bilgisayarda 4-6 saat arasında vakit geçiren öğrencilerin %39.4'ünün 6. Sınıf öğrencisi olduğu ve okuldan sonra bilgisayarda 6 saat ve üzerinde vakit geçirenlerin %42.4'ünün 7. Sınıf öğrencisi olduğu belirlenmiştir. Gruplar arasında yapılan ki-kare analizi test sonucuna göre iki grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu ilişkinin sınıf derecesi yükselen öğrencilerin bilgisayarla daha az vakit geçirdiklerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Aileleriyle geçirdikleri vakit ile devamsızlık yapanların devamsızlık sebepleri arasında ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucuna göre, okulda küçük hastalıklar (grip, soğuk algınlığı vb.) sebebiyle devamsızlık yapanların %45'inin ailesiyle 6 saat ve üzeri vakit geçirdiği, hastalık sebebiyle okula devamsızlık yapan öğrencilerin %40,8'inin ailesiyle 4-6 saat arasında vakit geçirdiği, keyfi nedenlerden ötürü okula devamsızlık yapanların ise %45.5'inin ailesiyle 6 saat ve üzerinde vakit geçirdiği belirlenmiştir. Ayrıca yapılan ki-kare test analizi sonucuna göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Aylık gelir düzeyleri ile devamsızlık yapan öğrencilerin devamsızlık sebepleri arasında ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucuna göre, okulda küçük hastalıklar (grip, soğuk algınlığı vb.)'dan ötürü devamsızlık yapanların %47.4'ü ailesinin aylık 2001 TL ve üzeri bir gelire sahip olduğu, devamsızlık yapma sebebi hastalık olanların %49.5'i ailesinin aylık 2001 TL ve üzeri bir gelire sahip olduğu, keyfi amaçlı devamsızlık yapanların %62.8'inin ailesinin aylık 2001 TL ve üzeri bir gelire sahip olduğu belirlenmiştir. Ayrıca yapılan ki-kare test analizi sonucuna göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Babalarının eğitim durumu ile devamsızlık yapan öğrencilerin devamsızlık sebepleri arasında ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucuna göre, okulda küçük hastalıklar (grip, soğuk algınlığı vb.)'dan ötürü devamsızlık yapanların %35'inin babasının lise mezunu olduğu, hastalık sebebiyle okula devamsızlık yapanların %26.3'ünün babasının lise mezunu olduğu, okula keyfi sebeplerden ötürü devamsızlık yapanların ise %34.9'unun babasının ilkokul mezunu olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca yapılan ki-kare analizi test sonucuna göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Annelerinin eğitim durumu ile devamsızlık yapan öğrencilerin devamsızlık sebepleri arasında ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucuna göre, okulda küçük hastalıklar (grip, soğuk algınlığı vb.)'dan ötürü devamsızlık yapanların %31.6'sının annesinin ortaokul mezunu olduğu, okula hastalıktan ötürü devamsızlık yapanların %50'sinin annesinin ilkokul mezunu olduğu, okula keyfi sebeplerden ötürü devamsızlık yapanların ise %41.9'unun annelerinin ilkokul mezunu olduğu belirlenmiştir. Ayrıca yapılan ki-kare analizi test sonucuna göre iki grup arasında anlamlı istatistiksel bir ilişki bulunmamaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin okulu ne olarak gördükleri ile aylık hane gelir grubu arasında ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucuna göre, aylık geliri 1000-1500 TL arasında olanların %83.9'u okulu eğitim yuvası olarak gördüğü, aylık geliri 1501-2000 TL arasında olanların %84'ü okulu eğitim yuvası olarak gördüğü, aylık geliri 2001 TL ve üzerinde olanların da %75.4'ü okulu eğitim yuvası olarak gördüğü belirlenmiştir. Gruplar arasında yapılan ki-kare test analizi sonucuna göre ise iki faktör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Okula ulaşım yöntemi ile aylık bireysel gelirleri arasında ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucuna göre, okula araba ile ulaşım sağlayanların %59.4'ünün ailesinin aylık 2001 TL ve üzeri geliri olduğu, okula servis ile gidenlerin %71.7'sinin ailesinin aylık 2001 TL ve üzeri gelirinin olduğu, okula yürüyerek ulaşım sağlayanların %50.4'ünün ise ailesinin aylık 2001 TL ve üzeri gelire sahip olduğu belirlenmiştir. Ayrıca gruplar arasında yapılan ki-kare test analizi sonucuna göre iki grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu ilişkinin aylık gelir düşükçe okula yürüyerek ulaşım sağlayanların sayısının artmasından ve aylık gelir arttıkça okula servis ve özel araçla ulaşım sağlayanların sayısının artmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Okulda devamsızlık yapma sebebi ile cinsiyet arasında ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan ki-kare analizi sonucuna göre, kadınların %56.2'sinin hastalık nedeniyle okulda devamsızlık yaptığı, erkeklerin %65'sinin hastalıktan dolayı okula devamsızlık yaptığı belirlenmiştir. Ayrıca yapılan ki-kare test analizi sonucuna göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

6.2. Öneriler

Araştırmaya katılanların çoğunluğunun okuldan sonra 1-3 saat arasında bilgisayarda vakit geçirdiği tespit edilmiştir. Öğrencilerin okul sonrasında bilgisayara geçirmiş oldukları bu vaktin özellikle neyle harcandığı ve çocuğun internet kullanımı ile ilgili gerekli şekilde bilgilendirilmesinin sağlanması çocuğun eğitim hayatı için büyük önem taşımaktadır.

Araştırmaya katılanların onda ikisinden fazlasının keyfi nedenlerden ötürü devamsızlık yaptığı, tespit edilmiştir. Buna göre öğrencilerin okulda görmüş oldukları

eğitimin daha sağlıklı bir şekilde kendisine aktarılması ve verim alması noktasında derslerine düzenli bir şekilde girmesi ve derslerinin takibini yapması önem taşımaktadır. Bu noktada öğrencilere verilecek bir takım bilgilendirici seminerler ile bilinçlendirilmeleri sağlanmalı ayrıca rehberlik hocalarının da yardımıyla öğrencilerin okulda devamsızlık yapma sebeplerinin tespit edilmesi sağlanmalıdır. Yapılacak tespitlerden sonra okulda varsa okul sosyal hizmet uzmanı ve rehberlik hocasının yönlendirmesiyle bu öğrencilere yönelik psiko-eğitim programları tasarlanarak derslerine tam katılımı sağlanmalıdır.

Araştırmaya katılanların çoğunun en çok sevdiği dersin matematik olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin çoğunun da en sevmediği dersin matematik olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin geçmiş hayatlarında yaşamış oldukları bazı nedenlerden ötürü matematiğe karşı sürekli çekimser davranmaktadır. Öğrencilerin matematik derslerine olan ilgisinin eksikliği bu sorunların başında olduğu düşünülmektedir. Yapılacak bazı bilgilendirici ve eğitici çalışmalar sonrasında matematik dersini öğrencinin sevmesi ve derse katılımı sağlanabilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin matematik dersini seven ve sevmeyenlerin ortak olması öğretmen kaynaklı olabilir. Öğretmen kaynaklı olduğunu tespit etmek ve bu durumu yetkililere bildirmek ve gereğini yerine getirmek derse olan sevgiyi arttırabilir. Ancak böyle bir çalışma için gerekli izinlerin verilmesi şarttır. Bu araştırma ancak özel izinle mümkün olabileceğini, normal bir araştırma içinde öğretmenler ve idareciler hakkında sorulara izin verilmediğini aşikârdır. Bu durumun ortadan kaldırılması için gerekli mercilere, sivil toplum kuruluşları aracılığıyla başvuru yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Acar, Hakan ve Gülsüm Çamur Duyan (2003), “Dünyada Sosyal Hizmet Mesleğinin Ortaya Çıkışı ve Gelişimi”, Toplum ve Sosyal Hizmet, 14: 1
- Adams, Robert; Dominelli, Lena; Payne, Malcolm (2015), Sosyal Hizmet Temel Alanlar ve Eleştirel Tartışmalar (T. Tuncay, Çev. Ed.), Nika Yayınevi, Ankara
- Akın, F. , Şimşek, O. ve Erdem, F. (2007), Türkiye’de Eğitim Sorunu, Toplumsal Aktörlere Göre Eğitim Sorunlarına Bakış, Türk Eğitim Sen Yayınları, Ankara
- Allen-Meares, Paula, (1996), “Social Work Services in Schools: A Look at Yesteryear and the Future”, Social Work in Education, 18/4, s. 202-208, USA.
- Alptekin, Kamil, Topuz, S. , Zengin O. (2013), Türkiye’de Sosyal Hizmet Eğitiminde Mevcut Durum: Tespitler, Analizler ve Öneriler, Uluslararası Katılımlı Sosyal Hizmet Sempozyumu 2013 S.28-30, Kasım
- 2013 Kocaeli, Türkiye’de Çocuğun Refahı ve Korunması “Kapsayıcı Bir Yaklaşım Arayışı” Yayına Hazırlayanlar: Elvan Atamtürk, Ezgi Yaman, Gündem Çocuk Derneği Yayını, 20 Kasım 2014 (Elektronik Basım), s. 353-366.
- Colin, Pritchard; (2004), A Micro Approach – Reducing Truancy, Delinquency and School Exclusions, Edited by: Smith, David, Social Work and Evidence- Based Practice, Jessica Kingsley Publishers, London and Philadelphia, pp. 61-86.
- Çakmaklı, Kemal; (1995), Aileler için Sosyal Hizmet, Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul
- Çengelci, Ethem (2016), Cumhuriyet Döneminde Sosyal Hizmetlerin Gelişimi Üzerine Bir Yorum, <http://www.sosyalhizmetuzmani.org/cumsosyalhizmet.htm>
- Day, Angeliqe Gabrielle; Somers, Cheryl; Smith Darden, Joanne; Yoon, Jina, (2015), “Using Cross-system Communication to Promote Educational Well-being of Foster Children: Recommendations for a National Research”, Children & Schools, 37/1, s. 54-62, USA
- Dougherty, J. W. (1999), Attending to attendance, Phi Delta Kappa Fastbacks, 450, 7-49.
- Dupper, David R. ; Forrest-Bank, Shandra; Lowry-Carusillo, Autumn, (2015), “Experiences of Religious Minorities in Public School Settings: Findings from Focus Groups Involving Muslim, Jewish, Catholic, and Unitarian Universalist Youths”, Children & Schools, 37 /1,s. 37-45, USA
- Duyan, Veli (2010), Sosyal Hizmet Temelleri, Yaklaşımları, Müdahale Yöntemleri, Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Yayını, Ankara

- Easen, P. ,Clark, J. & Wootten, M. (1997), “Focusing on the Individual While Ignoring the Context: An Evaluation of an Attendance Project”, Newcastle Uon Tyne: Department of Education, University of Newcastleupon Tyne
- Gökçearslan, Ş. ve Seferoğlu, S. S. (2005), Öğrencilerin Evde Bilgisayar Kullanımına İlişkin Bir Çalışma, XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Kongre Kitabı (Cilt-II), 839-844, Pamukkale Üniversitesi, Denizli
- Greenberg, Joy P. , (2013), “Determinants of After-School Programming for School-Age Immigrant Children”, Children & Schools, 35/2, s.101-111, USA
- Gül Sallan, Songül. (2004) IV. Ulusal Sosyoloji Kongresi: Değişen Dünya ve Türkiye’de Eşitsizlikler, Sosyoloji Derneği, Ankara
- Güney, S. (2000), Davranış Bilimleri, Nobel Yayınevi, Ankara
- Güney, Ümit; (2009), İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Akademik Başarıları İle Algılanan Aile Yapısı Arasındaki İlişkilerinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Kadı, Zeynep(2000), Adana İli Merkezindeki İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Sürekli Devamsızlık Nedenleri, Yüksek Lisans Tezi, Ğnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1998), Yeni İnsan ve İnsanlar: Sosyal PsikolojiyeGiriş, Evrim Yayınevi, İstanbul
- Kağıtçıbaşı, Çiğdem; (1999), Yeni İnsan ve İnsanlar, 10. Basım, Evrim Yayınevi, İstanbul
- Kinder, K. , Harland, J. , Wilkin, A. & Wakefield, A. (1995). “Three to remember: Strategies for disaffected pupils”, Slough: NFER
- Kinder, K. , Harland, J. , Wilkin, A. & Wakefield, A. (1996), “Talking back: Pupil views on disaffection”, Slough: NFER.
- McCormick, Adam; Schmidt, Kathryn; Clifton, Emily, (2015), “Gay–Straight Alliances: Understanding Their Impact on the Academic and Social Experiences of Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, and Questioning High School Students”Children & Schools, 37/2, s.71-77, USA
- McCray, E. (2006). “It’s 10 a.m. : Do You Know Where Your Children Are? The Persisting Issue of Scholl truancy”, Intervention in School and Clinic, 42, s.30-33.
- Meb, Milli Eğitim Bakanlığı, Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/66.html>
- Özbaş, M. (2010), İlköğretim Okullarında Öğrenci Devamsızlığının Nedenleri, Eğitim ve Bilim, 35 (156), s.32-44.

- Özen, Hamit; Güleş, Hatice; Aypay, Ahmet (2012), *İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Okula, Aileye ve Sosyal Çevreye İlişkin Değer Yargıları Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi*, 3(6), s.51-74.
- Özsoy, Yahya, (1992), “İlköğretim Düzeyinde Özel Eğitimin Durumu, Sorun ve Çözümler”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Haziran, s.73-80, Ankara
- Özyıldırım Gümüş, Feride; Acar, Tülin; Yetkin Özdemir, Elif (2015), Ortaokul Öğrencilerinin Gözünden Matematik Öğretmenleri, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, s.23-5.
- Peckover, Christopher A. ; Vasquez, Matthew L. ; Van Housen, Stephanie L. ; Saunders, Jeanne A. ; Allen, Larry, (2013), “Preparing School Social Work for the Future: An Update of School Social Workers’ Tasks in Iowa”, *Children & Schools*, 35/1, s. 9-17, USA
- Phillippo, Kate L. ; Blosser, Allison, (2013), “Specialty Practice or Interstitial Practice? A Reconsideration of School Social Work’s Past and Present”, *Children & Schools*, 35 /1, s.19-31, USA
- Reid, W.J. , Audrey D. Smith (1981), “Research in Social Work”, New York: Columbia University Press
- Rençber, B.A. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Faktörler, *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), s.191-198.
- Richard, Laura A. ; Sosa, Leticia Villarreal, (2014), “School Social Work in Louisiana: A Model of Practice”, *Children & Schools*, Volume 36/4, s. 211-220, USA
- Seyyar, Ali (2002), *Sosyal Siyaset Terimleri*, Beta Basım Yayım, İstanbul
- Sseyyar, Ali ve Yusuf Genç (2010), *Sosyal Hizmet Terimleri*, Sakarya Yayıncılık, Sakarya
- Şahin, F. , Dilek Şahin, D. (2012), “Engelli Bireylerle Çalışan Özel Eğitim Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeyinin Belirlenmesi”, *Öğretmen Eğitimi Ve Eğitimcileri Dergisi*, 2, s.275-294
- Şeker, Aziz (2007), *Sosyal Hizmetin Hayaletleri Başka Bir Sosyal Hizmet Mümkün*, SABEV Yayınları, Ankara
- Yavuzer, Haluk (2001), *Çocuk Eğitimi El Kitabı*, 26.Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Yıldırım, Ahmet (2001), *Sosyal Bütünleşme Açısından Sivil Toplum Örgütleri*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Isparta
- Yıldız, Murat (2011), *İlköğretim Öğrencilerinin Devamsızlık Sebeplerinin Araştırılması (Elazığ İli Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Ahi Evran Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kırşehir
- Zastrow, Charles (2015), *Sosyal Hizmete Giriş (D.B. Çiftçi, Çev.)*, Nika Yayınevi, Ankara

EKLER

EK1:VERİ TOPLAMA ARACI(ANKET)

Sevgili Öğrenciler;

Bu araştırma İstanbul Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü 6-7-8 sınıfları öğrencilerine Okul Sosyal Hizmeti Bağlamında Ortaokul Öğrencilerinin Refah Düzeylerinin Devamsızlık Durumlarına Etkisinin İncelenmesine dair öğrenci görüşlerinin incelenmesi amacıyla planlanmıştır. Elde edilen veriler İstanbul Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Yüksek Lisans bitirme tez çalışması için kullanılacaktır. Anketin cevapları gizli kalacağını, sonuçlar açıklandıktan sonra sizlerle paylaşılacağını belirtmek istiyoruz. Araştırmanın geçerli ve güvenilirliği açısından soruların dikkatli ve eksiksiz olarak yanıtlanması önemlidir.

Katılımınız için teşekkür ederiz.

İstanbul Üsküdar Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Sosyal Hizmet Yüksek Lisans Öğrencisi
Mustafa İPEK

A. SOSYO-DEMOGRAFİK BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz nedir?

Kız Erkek

2. Sınıf düzeyiniz nedir?

6 7 8

3. Yaşınız?(Lütfen Belirtiniz:.....)

4. Kiminle yaşıyorsunuz?

Anne Baba Anne-Baba Dede Nine

5. Anne ya da baba işaretlenmemişse nedeni?

Boşanma Vefat

6. Aileniz ile yaşamıyorsanız kiminle birlikte yaşıyorsunuz?

Uzak akrabalar Diğer

7. Kaç kardeşsiniz?

1-3 4-5 5+

8. Kronik (tekrar eden) bir hastalığınız var mı?

Var Yok

9. Evinizde Kaldığınız Odada Kaç Kişi Yatmaktasınız?

1-3 4-5 5+

10. Annenizin Eğitim Durumu Nedir?

İlkokul
 Ortaokul
 Lise
 Üniversite
 Yüksek lisans

11. Babanızın eğitim durumu nedir?

İlkokul
 Ortaokul
 Lise
 Üniversite
 Yüksek lisans

12. Anne baba ve kardeşlerinizin dışında evinizde sürekli kalan bir akraba-yakın var mı?

Var Yok

Var ise kim/kimlerdir? (Lütfen belirtiniz.....)

13. Annenizin mesleği nedir?

Ev Hanımı
 Memur
 Esnaf
 Serbest Meslek (Doktor Avukat Mimar)
 Diğer

14. Babanızın mesleği nedir?

- Memur
 Esnaf
 Serbest Meslek (Doktor Avukat Mimar)
 Diğer

15. Evinize Giren Aylık Gelir Ortalama Nedir?

- 1000TL-1500 TL
 1501 TL -2000 TL
 2001 TL üzeri

16. Eviniz kira mı?

- Evet Hayır

17. Kira ise ne kadar?

- 500TL - 1000TL
 1001TL - 1500TL
 1501TL üzeri

18. Evin ısınması ne ile sağlanıyor?

- Doğalgaz Kömür Elektrikli Soba

19. Evinizde size ait odanız var mı?

- Evet Hayır

B.ARAŞTIRMAYA YÖNELİK SORULAR

1. Evinizde bilgisayar var mı?

- Evet Hayır

2. Okuldan sonra bilgisayarda ne kadar vakit harcarsınız?

- 1-3 saat 4-6saat 6 saat ve üzeri

3. Ailenizle günde kaç saat birlikte vakit geçiriyorsunuz?

- 1-3 saat 4-6 saat 6saat ve üzeri

4. Annenizle iletişiminiz nasıl?

- Çok kötü
 Kötü
 Ne iyi ne kötü
 İyi
 Çok iyi

5. Babanızla iletişiminiz nasıl?

- Çok kötü
 Kötü
 Ne iyi ne kötü
 İyi
 Çok iyi

**C.ARAŞTIRMADA ÖĞRENCİLERİNİN DÜŞÜNCELERİNİN
BELİRLENMESİNE YÖNELİK AÇIK UÇLU SORULAR**

1. Hafta içi Boş zamanınızda neler yapıyorsunuz?

2. Okula hangi yolla ulaşım sağlıyorsunuz?

3. Okulda en sevdiğiniz ders hangisi?

Nedeni nedir?(Lütfen belirtiniz:.....
.....)

4. Okulda en sevmediğiniz ders hangisi?

Nedeni nedir? (Lütfen belirtiniz:.....
.....)

5. Hafta sonları sabah saat kaçta uyanırsınız?

- 08.00-10.00
 10.01- 12.00
 12.01 ve üzeri

6. Okulu ne olarak görüyorsun?

7.

8. Okul olmasaydı ne yapardın?

9. Devamsızlık yapıyorsanız sizi devamsızlık yapmak zorunda bırakan bir engeliniz ya da hastalığınız var mı?